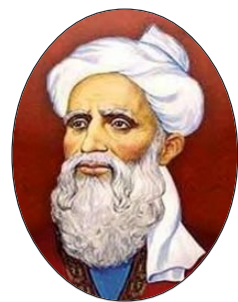

АНВОРИ ДОНИШ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj **Нашрияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ***
www.anvor.tj **№7 (308) 22-юми сентябри соли 2020, сешанбе (оғози нашр: соли 1994)**

**ИШТИРОК ДАР ИНТИХОБОТ
ҚАРЗИ ШАҲРВАНДӢ БУДА,
ОВОЗИ ШУМО ДАР ОН
ҲАЛКУНАНДА АСТ!**

Низом Қосим

ОРМОН

Чавониро фидо кардам, диёрам то чавон бошад,
Гузаштам борҳо аз ҷон, ки чонаш дар амон бошад.
Чу аз ҳар ҷонибе ӯи Ватан бодӣ хазон омад,
Баҳорамро сипар кардам, ки эмин аз хазон бошад.
Ман аз ин сарзамин тирӯ камонро дур бинмудам,
Ки андар осмонаш пурҷило тирӯкамон бошад.
Қасам бо ширӣ модар хӯрдам дар назди халқи хеш,
Ки бахту роҳи умраш ҳамчу ширӣ модарон бошад.
Дипу рӯи кушодамро ба дунё пешкаш кардам,
Ки мулки кӯчакам дар чашми дунё бекарон бошад.
Ба минбарҳои болои ҷаҳон бурдам забонамро,
Ки халқи хушзабонам бо ҷаҳоне ҳамзабон бошад.
Басо хорӣ кашада, гунҷаи уммед парвардам,
Ки хориро набинад ин диёру гулфишон бошад.
Маро ҳар боғ пайғомест аз гул кардани дилҳо,
Маро ҳар мазраи сабзе зи сарсабзӣ нишон бошад.
Бувад нонрезаву нони Ватан болои чашмонам,
Дипам ҳамрози пирону аниси тифлакони бошад.
Кунам тоҷи сари дунё дилоро Тоҷикистонро,
Зи тахту тоҷи ин дунё ҳаминам ормон бошад.

**АНДЕШАҶОИ
СИЁСАТМАДРОНИ ҶАҶОН
ДАР БОРАИ ЭМОМАӢ
РАҶМОН**

С. 9

**ТАБРИКОТИ
РЕКТОРИ ДОНИШГОҶ БА
МУНОСИБАТИ РӢЗИ ИСТИҚЛОЛ**

С. 8

**ТАЪСИСИ ОЗМОИШГОҶИ
БИОТЕХНОЛОГИЯ**

С. 4

**МУРОҶИАТНОМАИ
И.В. РАИСИ ШАҶРИ КӢЛОБ**

С. 3

ИНТИХОБОТ-2020:

С. 6-7

**ҶАРФИ
ДОНИШЧӢ**

С. 12

**ФИТНАҶО АЗ ПУШТИ ПАРДАИ
ДИНДОРӢ**

С. 5

ҲҲДТ НОМЗАДИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҲТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҲМОНРО БА МАҚОМИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ПЕШБАРӢ НАМУД

ДУШАНБЕ, 03.09.2020 /АМИТ "Ховар"/. Имрӯз дар Кохи Борбад Анҷумани XIV Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар кори он вакилон, аъзои Раёсат, Кумитаи Иҷроияи Марказӣ, Фраксияи Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон дар Парлумон, намоёндагони ташкилоти ҷамъиятӣ, Комиссияи марказии интиҳобот ва раёйпурсии Ҷум-

ҳурии Тоҷикистон, роҳбарони як зумра сохтору идораҳои дахлдор, кормандони масъули дастгоҳи Кумитаи Иҷроияи Марказӣ, кумитаҳои иҷроияи ҳизб дар вилоят ва шаҳру ноҳияҳо, намоёндагони воситаҳои ахбори оммаи ҳизбӣ, аъзои фаъоли ҳизб ва Ташкилоти ҷамъиятии ҷавонон "Созандагони Ватан" ширкат варзиданд.

Раиси дастгоҳи ҲҲДТ Абдурахмон Хонов ба хабарнигори АМИТ "Ховар" иттилоъ дод, ки дар анҷуман аз тарафи вакили Анҷуман Зубайда Шарипова, директори мактаб-интернати №3 барои кӯдакони имконияташон маҳдуди шаҳри Душанбе номзадии Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Раиси Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон муҳтарам

Эмомалӣ Раҳмон ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбарӣ гардид, ки он аз ҷониби ҳамаи вакилони Анҷумани XIV яқдилона ҷонибдорӣ ёфт. Инчунин, Низом Қосим, раиси Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон, Шукурҷон Зухуров, собиқадори ҳизб, Абдумубин Абдушуқуров, директори корхонаи саноатии "ЗиревЭко"-и шаҳри Хучанд, Гулбарг Боқиева, роҳбари Маркази хунармандии "Чирадаст"-и ноҳияи Мӯминобод, Гулнара Тайғунова, раиси Кумитаи иҷроияи ҲҲДТ дар ноҳияи Шугнон, Саидбек Мирзомидинов, роҳбари қабулгоҳи ҷамъиятии ҲҲДТ дар шаҳри Москваи Федератсияи Россия (тариқи онлайн) ва дигарон изҳори назар карда, пешбарӣ гардидагони номзадии Эмомалӣ Раҳмонро ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пурра ҷонибдорӣ намуданд.

Дар анҷуман муовини яқуми Раиси ҳизб Абдуҷаббор Азизӣ бо пешниҳоди далелҳои мушаххас таъкид намуд, ки бо натиҷагирӣ аз фаъолияти анҷомшуда ҳамаи нишондиҳандаҳои барномаи номзад ба мансаби Президенти мамлакат аз Ҳизби Халқии Демократии То-

ҷикистон барои 7 сол, ки дар соли 2013 пешбинӣ шуда буд, дар маҷмӯъ иҷро гардиданд.

Зикр гардид, ки номзад ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон ба Интиҳобот бо барномаи ҷадид, ки фарогири ҳама самту соҳаҳои хоҷагии халқӣ мамлакат аст, ворид мегардад. Барномаи пешазинтиҳоботии номзади пешбаринамуда ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон масъалаҳои муҳими рушди ҷомеаро фаро мегирад.

Аз тарафи А. Азизӣ махсус таъкид шуд, ки номзади Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон барои иҷрои барномаи пешазинтиҳоботии худ се имконияти ҷиддӣ дорад: яқум - таҷрибаи бузурги сиёсӣ; дуум - собиқаи амалии идоракунӣ ва сеюм - нури бузурги кадрӣ ва ҷонибдорони зиёди мавқеи ҳизб.

Мавриди зикр аст, ки Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон беш аз 494 ҳазор нафар аъзо дорад. Аз ин шумора 48 ғоизӣ аъзои ҳизбро занон ва 37 ғоизашро ҷавонон ташкил медиҳанд.

ИТТИФОҚҶОИ КАСАБАИ МУСТАҚИЛИ ТОҶИКИСТОН НОМЗАДИИ ПЕШВОИ МИЛЛАТ МУҲТАРАМ ЭМОМАЛӢ РАҲМОНРО БА МАҚОМИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН ПЕШБАРӢ НАМУДАНД

ДУШАНБЕ, 26.08.2020 /АМИТ "Ховар"/. Имрӯз дар шаҳри Душанбе Анҷумани XXII Иттифоқҳои касабаи мустақили Тоҷикистон - Федератсияи иттифоқҳои мустақили Тоҷикистон баргузор гардид, ки дар он вакилон бо овоздиҳии яқдилона Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро номзад ба мақоми Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбарӣ намуданд.

МУРОҶИАТНОМАИ ВАКИЛОНИ Анҷумани XXII Иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон ба роҳбарони ташкилот, мақомоти иттифоқҳои касаба ва аъзои Иттифоқи касабаи Тоҷикистон

ДУШАНБЕ, 27.08.2020 /АМИТ "Ховар"/. Тавре дирӯз хабар додем, дар шаҳри Душанбе Анҷумани XXII Иттифоқҳои касабаи мустақили Тоҷикистон - Федератсияи иттифоқҳои мустақили Тоҷикистон баргузор гардид. Дар он вакилони анҷуман ба роҳбарони ташкилот, мақомоти иттифоқҳои касаба ва аъзои Иттифоқи касабаи Тоҷикистон муроҷиатнома қабул намуданд, ки матни пурраи онро манзур хонандагон мегардонем.

Мо, вакилони Анҷумани XXII Иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон изҳор менамоем, ки иштироки бевоситаи Иттифоқҳои касаба дар маъракаи интиҳоботии номзад ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қисми таркибии низоми ҳуқуқӣ ва сиёсии ҷомеаи Тоҷикистонро инкишоф дода, робитаҳоро бо оммаи меҳнаткашон тақвият бахшида, барои боз ҳам амиқтар фаҳмидани умеду орзу, дархосту пешниҳодҳои меҳнаткашон шароити мусоид фароҳам меорад.

Маъракаи пешазинтиҳоботии навбатии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити муътадилӣ ҷамъиятиро сиёсӣ мегузарад.

Дар даврони Истиқлолияти давлатӣ бо иштироки фаъолони ҳизбҳои сиёсӣ ва ташкилоти ҷамъиятӣ фазаи сиёсии Ҷумҳурии Тоҷикистон устувор гардида, сулҳу оромӣ, ваҳдату яқдигарфаҳмӣ таҳким ёфта, неқӯаҳволии мардум рӯ ба беҳбудӣ ниҳодааст. Теъдоди зиёди корхонаҳои истеҳсолӣ, иншооти иҷтимоӣ бунёд гардида, робитаҳои иқтисодӣ тиҷоратӣ, фарҳангӣ ва байналмилалӣ ҷумҳуриро ҳарчи бештар вусъат меёбанд.

Ақсарияти муваффақиятҳои ба дастодадаи соҳаҳои мамлакат ба фаъолият, ташаббус, қобилияти бунёдкорӣ, матонатӣ ҳасрат ва сиёсати хирадмандонаи пешғирӣфтаи Пешвои муаззами миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар роҳи пеш-

рафт ва рушди Тоҷикистон алоқамандии бевосита дорад.

Дар таърихи фаъолияти Иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон 24 октябри соли 2019 бори аввал баргузор гардидани вохӯрии роҳбарияти олии сиёсии мамлакат бо намоёндагони иттифоқҳои касаба нишонии таваҷҷуҳ, қадриносии ва эҳтироми Пешвои муаззами миллат нисбат ба аҳли заҳмат арзёбӣ мегардад.

Иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон дар байни аъзои худ мунтазам оид ба сиёсати дурбинона ва муваффақонаи Пешвои миллат дар пешрафт ва шуқуфоии Ватани азиз корҳои фаҳмонидани ҳақиқат ба роҳ монда истодаанд.

Ҳангоми иштирок дар чорабиниҳои сатҳи минтақавӣ ва байналмилалӣ, ки ба самти ҳаракатҳои иттифоқҳои касаба вобаста аст, сарбаландона аз сулҳу ваҳдати комил, ободиву пешрафти Ватан бо ифтихор ҳарф мезанем, ниҳодҳои байналмилалиро ба ҳамкорию дӯҷониба даъват менамоем ва бо Тоҷикистони соҳибистиқлолу Пешвои миллати раъиятпарвар ифтихор менамоем.

Ҳар яки мо, аъзои иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон заҳматҳои ҳаррӯзаи Пешвои муаззами миллатро дар роҳи сулҳу субот, ваҳдату ҳамдилии, созандагӣ бунёдкорӣ эҳсос мекунем ва ҳамеша гиромӣ медорем.

Паёму вохӯриҳо, таҳия ва қабули санадҳои меъёрию ҳуқуқӣ дорои моҳияти иҷтимоӣ, иқдомҳои созандау бунёдкорона ва амалҳои пайвастаи Сарвари давлат бори дигар мардумро эътиқодманд гардонид, ки Тоҷикистон давлати иҷтимоӣ буда, таъмини зиндагии шоиста барои шаҳрвандони мамлакат ва ғамхорӣ ҳамашай нисбат ба ҳар як фарди ҷомеа дар маркази таваҷҷуҳи Пешвои миллат қарор хоҳанд дошт.

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон нисбат ба масъалаҳои худшиносии миллӣ, посдоштани арзишҳои ваҳдати миллӣ, пешғири шомилшавии афроди ноогоҳ ба соҳмонҳои ифротгаро, экстремистӣ, ҳамроҳшавии ҷавонон ба ҷараёнҳои тундгаро, даст задан ба амалҳои коррупсионӣ ва гардиши ғайриқонунии маводи нашъаовар доимо аҳамияти хосса медиҳанд.

Федератсияи иттифоқҳои касабаи мустақили Тоҷикистон дар партави ҳидоятҳои Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон фаъолияти худро ба талаботи замони муосир мутобиқ сохта, барои дар амал татбиқ намудани сиёсати давлатӣ оид ба

ҳифзи меҳнат, таъминоти иҷтимоӣ ва сугурта, назорати ҷамъиятии риояи қонунгузорӣ оид ба меҳнат, иҷрои созишномаҳо ва шартномаҳои коллективӣ, таълим ва тақмили ихтисоси кадрҳои иттифоқи касаба тадбирҳои мушаххас андешида истодааст.

Иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон ҳамчун ташкилоти оммавӣ рисолати хешро дар ҳифзу ҳимояи дастовардҳои Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва арзишҳои ваҳдати миллӣ, таъмини устувории сулҳу созгорӣ дар саросари мамлакат, ҳифзи манфиатҳои иҷтимоӣ-иқтисодии аъзои иттифоқи касаба, фароҳам овардани шароити арзандаи зиндагӣ барои ҳар сокини мамлакат, инчунин тарбияи касбии фаъолон ва мақомоти иттифоқҳои касаба медонад.

Татбиқи ҳуқуқҳои меҳнатии кормандони корхонаҳо, новобаста аз шакли моликият, тақмил додани қонунгузорию Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба меҳнат, амалиёсии стратегия ва барномаҳо доир ба паст намудани сатҳи камбизоатӣ, шуғли бақайдғиританашуда, оид ба ҳифзи манфиатҳои иҷтимоии кормандон, ташкил намудани чорабиниҳои солимигардонии иттиҳодияҳои меҳнатӣ ва аъзои оилаи онҳо, ташкил намудани истироҳати тобиствонаи кӯдакону наврасони ҷумҳури, қабул намудани созишномаҳои соҳавии тарифӣ ва шартномаҳои коллективӣ дар корхонаҳо аз зумраи масъалаҳои ҳастанд, ки мунтазам дар меҳвари диққати Пешвои миллат қарор доранд.

Сиёсати адолатпарваронаи Пешвои муаззами миллат бори дигар собит менамояд, ки ҳифзи манфиатҳои меҳнатии кормандон, таъсиси ҷойҳои нави корӣ, ба стандартҳои байналмилалӣ мутобиқ намудани сатҳи ҳифзи иҷтимоии кормандони ҷумҳури, коҳиш ёфтани сатҳи бекорӣ, сол ба сол зиёд гаштани музди меҳнати кормандон ва рушди босуботи соҳаи иқтисодӣ- иҷтимоии аҳоли доимо дар сиёсати Пешвои миллат таҷассум гардида, баҳри татбиқи ин ҳадафҳо тадбирҳои судманд андешида мешаванд.

Иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон ҳамеша фаъолияти Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар баҳши муносибатҳои меҳнатии кормандон ҷонибдорӣ намуда, дар ҷодаи баланд бардоштани вазъи неқӯаҳволии мардуми мамлакат ҳамради иҷрои барномаҳои иҷтимоии давлатӣ мебошад. Дар ин самт ташкилоти иттифоқҳои касаба дар муассаса ва корхонаҳои ҷумҳури, новобаста аз шакли моликият фаъолиятро ҷиддӣ ба роҳ ме-

монанд.

Қобили зикр аст, ки дар сафи Иттифоқҳои касабаи ҷумҳури 900122 (нуҳсад ҳазору яксаду бисту ду) нафар аъзо муттаҳид гаштаанд.

Дар дастгоҳи Федератсия ва ташкилоти ҳамузви он 3 Шӯрои вилоятии иттифоқҳои касаба, 17 кумитаи соҳавии иттифоқҳои касаба фаъолият доранд.

Пешбарии номзадии Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон гувоҳи аз ҷониби ҷомеа эътироф гардидани саҳми ин шахсият дар рушду таҳкими асосҳои соҳибхиттирии давлати Тоҷикистон буда, аз дурусти сиёсати дурандешона, ки пайгирона ба баланд бардоштани сатҳи неқӯаҳволии шаҳрвандони кишвар ва обрӯву эътибори он дар арсаи байналмилалӣ нигаронда шудааст, шаҳодат медиҳад.

Вақте Иттифоқҳои касаба номзадии Пешвои муаззами миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбарӣ намуданд, дар навбати аввал онҳо барои пойдорӣ сулҳу оромӣ, таҳкими ваҳдат, худшиносӣ, ҳудодоғӣ, ватанпарастӣ, рушди иқтисод, таъмини сатҳи зиндагии арзанда, шуқуфоии кишвар, пирӯзӣ ва саодати миллати соҳибфарҳанг, куҳанбунёду тамаддунофари тоҷик овоз медиҳанд.

Мо, вакилони Анҷумани XXII иттифоқҳои касаба боварии комил дорем, ки иттифоқҳои касаба ва тамоми заҳматкашонии ҷумҳури имкониятҳои худро дуруст истифода бурда, аз тамоми роҳбарони ташкилот, аъзои иттифоқи касаба ва меҳнаткашон даъват менамоем, ки аз ҳуқуқҳои дар қонунгузорӣ қафолат додаашон истифода бурда, ба тарафдорӣ номзади интиҳобнамудаи иттифоқҳои касаба - Пешвои муаззами миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон овоз диҳанд.

Вакилони Анҷумани XXII Иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон номзадии Пешвои муаззами миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмонро ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбарӣ намуда, ба тамоми аъзои Иттифоқҳои касабаи ҷумҳури муроҷиат намуда, ба он даъват менамоем, ки 11 октябри соли 2020 ба тарафдорӣ номзади арзанда - Пешвои муаззами миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон овоз диҳанд.

Муроҷиатномаи мазкур дар Анҷумани XXII Иттифоқҳои касабаи Тоҷикистон 26 августи соли 2020 аз ҷониби вакилон яқдилона қабул карда шудааст.

МУРОҶИАТНОМАИ И.В. РАИСИ ШАҲРИ КҮЛОБ ВАЛИЗОДА АБДУҚОДИР ИСУФ БА СОКИНОНИ ШАҲРИ КҮЛОБ

**Пас, биёед ҳамчун фарзандони содиқи ин Ватан,
хонаамон, кӯчаамон, маҳаллаамон, ҷойи корамон,
шаҳрамон ва дар маҷмуъ Тоҷикистони азизамонро
ободу зебо гардонем!**

Сокинони шарафманд, бонангу номус ва сарбанди шаҳри Кӯлоб!

Мо имрӯз хушбахт аз онем, ки тахти сиёсати дурандешонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар фазаи сулҳу оромӣ ва суботи сиёсӣ кору зиндагӣ дорем.

Дар зимн, миллати тоҷик, аз ҷумла мо сокинони Кӯлобшаҳри бостонӣ масъулияти бузурги ватандориро ба дӯш гирифта, ба марҳилаи нави давлатсозиву миллатсозӣ ворид гардидем. Тавре Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон таъкид доштаанд, ватансозӣ ин масъулияти нест, ки ба ҷуз ҳуди мо каси дигар онро ба душ гирад ва ё ин қарзи фарзандиро ба дигарон бовар кунем. Зеро касе ба ҷои мо хонаи моро, кӯчаи моро, шаҳри моро ва дар маҷмуъ Ватани моро обод намекунад. Танҳо фарзандони бонанги ҳамин сарзамин қодиранд чунин вазифаи бузургу пурифтихорро ба душ гиранд. Танҳо мову Шумо ҳастем, ки дар канори гарми ин сарзамин ба дунё омада, ба хоку боду оби он меҳр бастаем. Танҳо мову Шумо ҳастем, ки мисли фарзанд дар баробари модар-Ватани худ масъулият ва қарзи эмониву виҷдонӣ эҳсос мекунем.

Набояд фаромӯш созем, ки мардуми баору нанги шаҳри Кӯлоб, якҷо бо дигар фарзандони ватандӯсти кишвар ҳатто дар мушкилтарин давраҳо вазифаи ватандориву ватансозии худро фаромуш накарданд. Ҳамакун, ки марҳилаҳои гуногуни рушдро тай карда, дар пешорӯи 30-солагии Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор дорем, ба ин муносибат дар тамоми гушаву канори ватанамон, аз ҷумла шаҳри Кӯлоб корҳои ободониву бунёдкорӣ бо маром ҷараён доранд. Дар ин рост, ҳар яки моро зарур аст бо ҳавасу ҳавсалаи баланд корҳои ободониву аз ҳавливу пушти дари хона ва кӯчаву маҳаллаи худ оғоз намуда, ба ин тартиб дар ободии шаҳру кишвари азизамон бо тамоми ҳастӣ саҳм гузорем.

Тавре дар урфият мегӯянд, симои ҳар хона сатҳи маърифат ва ақлу заковати соҳибхонаро нишон медиҳад. Зимнан, симои маҳалла ва шаҳрамон бошад дар маҷмуъ аз сатҳи маърифатнокии ҳар яки мо шаҳрвандон гувоҳӣ медиҳад. Яъне, покизагии шаҳри азизамон симои покизаии ҳар яки мост. Тавре гуфтем, шаҳри Кӯлоб макони бостонӣ буда, сокинонаш бо доштаи сатҳи баланди маърифату маданият дар таърих машҳуранд. Аз ин рӯ, гузаштаи пурифтихори Кӯлоб ва меҳмоннавозии мардумаш диққати ҷаҳониёнро ба худ ҷалб намуда, ҳамарӯза ба ин макон меҳмонони олиқадр, инчунин меҳмонони дохиливу хориҷӣ ташриф меоранд. Ба ин хотир, моро лозим аст бо ташаббускориҳои ҳарчи бештар баҳри ободии шаҳри азизамон камар бандем.

Зимнан, аз соҳибкорони ватандӯсти шаҳр эҳтиромона хоҳиш менамоем, ки на-

зди дуқону мағозаҳои худро пайваста ба тартиб дароварда, тозаву озода кунанд, саҳни марказҳои савдо ва бозорҳои кабудизор намуда, гулҳои мавсимӣ шинонанд, шиору навиштаҷоти фарсудаҳудуро ба нав иваз намоянд, бо муштариён муомилаву муносибати неки инсониро ба роҳ монанд, яъне бо корҳои амалӣ ва рафтори шоистаи худ номбардори диёр гарданд.

Сокинони сарбаланди шаҳри Кӯлоб, мо ба нерӯи созанда ва маърифати баланди шаҳрвандии ҳар яки Шумо эътимоду боварии комил дорем!

Пас, биёед ҳамчун фарзандони содиқи ин Ватан, хонаамон, кӯчаамон, маҳаллаамон, ҷойи корамон, шаҳрамон ва дар маҷмуъ Тоҷикистони азизамонро ободу зебо гардонем!

Биёед чун узви як хонавода собит созем, ки мо фарзандони ҳақиқии аجدоди тамаддунсози худ буда, соҳиби қудрати бузурги созандагӣ ҳастем!

Биёед дар татбиқи сиёсати созандаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон саҳми бештар гузошта, нангу номус ва ғайрати ватандорӣ ҳешро дар ҷабҳаи бузурги созандагӣ ба кор барем!

Бо ин ниятҳои неқ ба ҳамаи Шумо барори кор ва комёбиҳо таманно менамоем.

**И.В. Раиси шаҳри
Кӯлоб Вализода
Абдуқодир Исуф**

• Шеърӣ рӯз

Розиқи ФОНӢ

САДАФ

Ҳама ҷо дуқони ранг аст, ҳама ранг мефурӯшад,
Дили ман ба шиша сӯзад, ҳама санг мефурӯшад.
Ба карашмае нигоҳаш дили содалавҳи моро
Ҷӣ ба ноз мерабояд, ҷӣ қашанг мефурӯшад.
Шараре бигиру оташ ба ҷаҳон бизан ту, эй оҳ,
Зи шарорае, ки ҳар шаб дили танг мефурӯшад.
Ба дуқони бахти мардум кӣ нишастааст, ё Раб?
Гули ханда меситонад, ғами ҷанг мефурӯшад.
Дили кас ба кас насӯзад ба муҳити мо ба ҳадде,
Ки ғизол ҷӯҷаашро ба паланг мефурӯшад!
Мудатест кас надида гуҳаре ба қулзуми мо,
Ки садаф ҳар он ҷӣ дорад, ба наҳанг мефурӯшад.
Зи танури табъи фонӣ ту маҷӯ суруди ором,
Маталаб гул аз дуқоне, ки туфанг мефурӯшад.

ЯК ҲИКМАТ

Дӯстони азиз! Мо дар ютуб шабакае бо номи "Ривоятҳои беҳтарин" созмон додем, ки дар он беҳтарин қиссаҳо нақл карда мешаванд. Аз ин хотир, ба шабакаи мо обуна шавед ва ғизои маънавий гиред!

ҚИССАЕ БАРОИ ОМУЗГОР

Рӯзе муаллимаи синфи панҷ ба шогирдонаш хитоб карда гуфт: "Ман ҳамаи шуморо дӯст медорам". Дар ҳоле, ки ғайри-ихтиёр яке аз шогирдонашро бо номи Тедди фаромӯш кард. Чунки Тедди андак бесавод буду дарсхоро намефаҳмид, илова бар ин, одобаш хуб не.

Инро муаллимаи ӯ дар рафти соли хониш пайхас кард. Ҳамчунин, муаллима пай мебард, ки Тедди танбал асту бо ягон ҳамсабақаш бозӣ намекунад. Ва доимо баҳои ду мегирад.

Рӯзе аз рӯзҳо муаллима хост, ки бо асноди шахсии шогирдон ошно шавад ва дар бораи онҳо маълумоти бештар дошта бошад. Муаллима ҳуҷҷатҳоро варақ зада мехонд ва ҳамин, ки асноди Тедди хонд дар ҳайрат монд: Муаллимаи синфи яқумаш аз ҷӣ бошад, навишта буд, ки Тедди кӯдаки зираку доно буда, мавзӯҳоро ба хубӣ мефаҳмад ва ба дарсҳо ҷамеа тайёр асту ба саволҳо ҷавоб медиҳад. Муаллимаи синфи дуюмаш навишта буд, ки Тедди талабаи хушёрӯ ботамиз аст ва ҳамсабақонаш ӯро дӯст медоранд, аммо шояд он, ки модараш гирифтори саратон аст, дар ӯ осори каме норухатӣ ҳис мешавад.

Муаллимаи синфи сеюм навишта буд, ки дар хона нисбат ба Тедди чораҳои махсус андешанд, зеро баъди вафоти модараш хеле ғамгину рӯҳафтада аст ва падараш ба ӯ аҳамият намедиҳад. Муаллимаи синфи чорум навишта буд, ки Тедди писари бесаводу беодоб буда, бо ҳеҷ яке аз ҳамсабақонаш дӯстӣ надорад ва ҳангоми дарсҳо хобаш мебарад. Баъди ин муаллима Томсон мушкили Тедди фаҳмид ва хичолат кашид. Муаллима муносибаташро бо шогирдаш Тедди дигар намуд.

Дар зодрӯзи муаллима ҳамаи шогирдон ба ӯ дар кутихи зебо ва ороишфта тӯҳфаҳо супурданд, Тедди бошад, дар ҳалтачаи одии селюфанӣ, ки дар мағозаҳо ба харидорон ройгон медиҳанд, либос ва шишаи атреро, ки аз ним бештараш истифода шуда буд, ба муаллима ҳадя кард. Ҳамсабақонаш ин ҳолатро дида, ба ҳоли ӯ хандиданд, аммо муал-

лима дарҳол бо овози хуш ва табъи болида аз Тедди изҳори миннатдорӣ намуд. Баъди ин синфро оромӣ фаро гирифт ва ҳама хомӯш монданд.

Муаллима дар хона он куртаре дар тан карду он атреро истифода намуд. Тедди бисёр хушӯл шуда, баъд аз анҷоми дарс чун ҳарвақта ба хонаашон нарафт ва бо муаллима монд. ӯ назди муаллима омада гуфт, ки аз шумо бӯи модарам ба машом мерасад. Ҳамин ки Тедди ин суҳбати гуфт, муаллима дарҳол ӯро дар оғӯш гирифта, эҳсосоташро нигоҳ дошта натавонист ва гирифта кард. Охир Тедди либос ва атри модари маҳрумашро ба муаллима ҳадя карда буд.

Баъди ин муаллима нисбат ба Тедди эҳтиромӣ бештар пайдо кард ва ҳамеша ба ӯ ёрӣ мерасонд. Дар натиҷа Тедди дубора бесавод шуду зираку доно гашт ва дар охири сол аз ҳамаи фаҳмо баҳои панҷ (аъло) гирифт.

Рӯзе аз рӯзҳо муаллима варақчаеро дар паси дар овехта дид, ки дар он навишта шуда буд: "Шумо беҳтарин муаллимаи дар ҳаётим ҳастед! Шогирди шумо Тедди".

Дар ҷавоб муаллима навишт, ки "Ин туй, ки маро таълим додӣ, то муаллимаи хубе шавам".

Баъди чанд сол рӯзе ба муаллима аз донишгоҳи тиббии шаҳрашон даъватномае омад. Дар он ӯро ба маҳфиле даъват мекарданд, ки донишҷӯёни хатмкунанда ташкил кардаанд. Дар охир чанд сатр: "Фарзанди шумо Тедди".

Муаллима ба маҳфил ҳозир шуд, бо ҳамаи либосе, ки Тедди тӯҳфа карда буд ва аз он бӯи атри махсус меомад. Оё медонед, ки ҳоло Тедди кист?

Тедди Штудард яке аз олимони машҳур, табиби номист, ки соҳиби маркази "Штудард" барои муолиҷаи бемориҳои саратон аст.

Масъала ин аст, ки ояндаи дурахшон ва пурсамари ҷӣ қадар кӯдакон аз беаҳамияти ва муомилаи баду нодурусти мо, муаллимон, аз даст рафтааст?! Ояндаи чанд нафар муҳассилро барбод додаем?!

(Тарҷума аз арабӣ, бознашр аз ҳафтаномаи "Озодагон", 14 феввали соли 2018)

Таҳияи
Ҷаҳонгир РУСТАМШО

ТАШРИФИ ЁРДАМЧИИ ПРЕЗИДЕНТ БА ДОНИШГОҲ

Рӯзи 7-уми сентябри соли қорӣ Абдуҷаббор Раҳмонзода, ёрдамчи Президент Чумхурии Тоҷикистон ба Дониш-

гоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ташриф оварда, бо донишҷӯён ва омӯзгорони донишгоҳ вохӯрии судманде доир намуданд.

Абдуҷаббор Раҳмонзода Ҳангоми суҳанронӣ дар атрофи тадбирҳои пешгирӣ аз бемории коронавирус, одоби муошират, ахлоқи ҳамида, илмомӯзӣ, роҳ наодан ба бегонапарастӣ ва арҷгузорӣ ба арзишҳои фарҳанги миллӣ, нақшаҳои рушду ободсозии шаҳри Кӯлоб ва дигар мавзӯҳои муҳими сиёсату иҷтимоӣ суҳбат намуданд.

7 НАФАР ГОЛИБ ДАР ДАВРИ ШАҲРИИ ОЗМУНИ "ФУРҶИ СУБҲИ ДОНОИ КИТОБ АСТ"

Аввали моҳи август дар шаҳри Кӯлоб даври дуюми озмуни "Фурӯғи субҳи донои китоб аст" баргузор гардид.

Қобили қайд аст, ки озмуни "Фурӯғи субҳи донои китоб аст" дар асоси низомнома ҷиҳати таъмини иҷрои мактаби Роҳбари Дастгоҳи иҷроияи Президенти Чумхурии Тоҷикистон аз 16.03.2020, №16/10-83 бо дастгирӣ ва ҳавасмандгардонии донишҷӯён, магистрантон, докторантони PhD ва омӯзгорони донишгоҳ, баланд бардоштани савияи дониши донишҷӯён, магистрантон, докторантони PhD ва омӯзгорони донишгоҳ, тарғибу ташвиқи китобдориву китобхонӣ, дарёфти голибон ҷиҳати пешниҳод ба даврҳои минбаъда баргузор карда мешавад.

Аз Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дар озмуни мазкур 12 нафар иштирок кард, ки аз ин шумора 7 нафар сазовори ҷойҳои якум ва дуюм гардида, ба даври вилоятӣ роҳхат гирифтанд.

1. Талбакова Баноза, донишҷӯи бахши аввали факултети филологияи рус, дар номинатсияи "Адабиёти классикӣ" бо гирифтани 96 ҳол сазовори ҷойи аввал;

2. Ҳасанова Ганҷина, донишҷӯи бахши сеюми факултети омӯзгорӣ ва фарҳанг, дар номинатсияи "Адабиёти баҷагона" бо гирифтани 92,1 ҳол сазовори ҷойи аввал;

3. Қодирова Марҳабо, донишҷӯи бахши чоруми факултети филологияи

рус дар номинатсияи "Адабиёти ҷаҳон" бо гирифтани 92 ҳол сазовори ҷойи аввал;

4. Саидзода Таҳмина, донишҷӯи курси аввали факултети филологияи хориҷӣ дар номинатсияи "Адабиёти классикӣ" бо гирифтани 93,9 ҳол сазовори ҷойи дуюм;

5. Ҳабибуллозода Сайёҳат, донишҷӯи курси чоруми факултети филологияи хориҷӣ дар номинатсияи "Адабиёти ҷаҳон" бо гирифтани 93,9 ҳол сазовори ҷойи дуюм;

6. Муҳтарам Зиевуддин, донишҷӯи курси аввали факултети филологияи хориҷӣ дар номинатсияи "Адабиёти классикӣ" бо гирифтани 88,2 ҳол сазовори ҷойи сеюм;

7. Шарифов Шамсиддин, омӯзгори факултети физика ва математика дар номинатсияи "Адабиёти классикӣ" бо гирифтани 92 ҳол дар байни калонсолон сазовори ҷойи аввал.

ТАҶЛИП АЗ ҶАШНИ ИСТИҚЛОЛ

Санаи 8-уми сентябри соли қорӣ бахшида ба пешвои 29-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Чумхурии Тоҷикистон дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ чорабинӣ баргузор гардид.

Нахуст, ректори донишгоҳ доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирали-

зода Абдусалом Мустафо бо сухани шодбошӣ чорабиниро оғоз бахшида, қайд намуданд, ки: "Боиси хурсандист, ки пиру барнои кишварамон ҷашни фархундаи Истиқлолияти давлатии Чумхурии Тоҷикистонро дар фазои сулҳу ваҳдат ва яқдиливу ҳамдигарфаҳмӣ бо ҷонибдорӣ аз сиёсати оқилонаи Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ - Пешвои миллат, Президенти мамлакат, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва шукргузорӣ аз барқароршавии адолати таърихӣ бо як ҷаҳон ифтихору саодат, бо рӯҳияи баланди ватандорӣ меҳанпарастӣ истиқбол мегиранд".

Дар қисмати фарҳангии чорабинӣ кормандони Хонаи маданияти донишгоҳ таъби ҳозиринро бо суруду мусиқӣ болида гардониданд.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дафтарчаи имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2019 ба донишҷӯи соли 2-юми факултаи иқтисод ва идора (таълими рӯзона) Идиев Ҷаҳонгир додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

XXXX

Дафтарчаи имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2017 ба донишҷӯи соли 4-уми факултаи физика ва математика (таълими рӯзона) Аҳкомиддини Қадам додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

XXXX

Дафтарчаи имтиҳонӣ, ки Коллеҷи омӯзгории Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2016 ба донишҷӯи соли 5-уми факултаи омӯзгорӣ, ихтисоси таҳсилоти ибтидоӣ Чумахони Шерали додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

ТАЪСИСИ ОЗМОИШГОҲИ БИОТЕХНОЛОГИЯ БО МАБЛАҒИ 1 000 000 СОМОНӢ

Дар доираи татбиқи лоиҳаи "Рушди таҳсилоти олий" "Такмили барномаҳои таълимии ихтисоси биология (биотехнология) вобаста ба талаботи бозори меҳнат" дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ бо дастгирӣ Вазорати маориф ва илми Чумхурии Тоҷикистон ва Бонки ҷаҳонӣ рушд ба маблағи 1 миллион сомонӣ таҳизоти озмоишгоҳӣ ворид карда шуда, озмоишгоҳи замонавии биотехнология ифтитоҳ ёфт.

Озмоишгоҳро имрӯз ректори донишгоҳ, доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирализода Абдусалом ва намоянда аз Раёсати маорифи шаҳри Кӯлоб ба истифода доданд. Профессор Мирализода Абдусалом зимни суҳанронӣ ба донишҷӯён таъкид кард, ки бояд ҳар яки шумо аз технологияи муосир ба хубӣ истифода

бурда, малакаи касбии худро рушду тақомул диҳед.

Озмоишгоҳ дорои таҷҳизоти муосир таҳлилу ташхиси маводи ғизоӣ, микроорганизмҳо, таркиби об ва дигар хусусиятҳо буда, дар он донишҷӯёни ихтисоси биотехнологияи факултети химия, биология ва география донишҳои назариявии андӯхтаи ҳешро тавассути гузаронидани таҷрибаҳо дар амал татбиқ менамоянд.

Дар доираи лоиҳаи мазкур тӯли 1 сол омӯзгорон ва донишҷӯёни самти биология ва биотехнология ба семинару тренингҳои такмили ихтисос ва истифодаи технологияи нави озмоишгоҳӣ фаро гифта мешаванд.

Ифтитоҳи озмоишгоҳ дар партави амалигардонии "20-солаи рушди илмҳои дақиқ, табиӣ ва риёзӣ" падидаи назаррас ва пурманфиат мебошад.

АВВАЛИН УНВОН АЗ КОА

Сафаров Мунир, номзади илмҳои педагогӣ, сардори Маркази таҳсилоти фосилавии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ аввалин унвони илми дотсентро аз Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Чумхурии Тоҷикистон ба донишгоҳ овард.

Бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Чумхурии Тоҷикистон Сафаров Мунир аз рӯи ихтисоси педагогика соҳиби унвони илми дотсент шуд.

Раёсати Донишгоҳ ба муҳаққиқ ин комёбиро сидқан муборакбод намуда, дар қорҳои минбаъдаи илмӣ-тадқиқотӣ шон бурдбориро таманно менамояд.

ОМОДАӢ БА ИНТИХОБОТ

Бо мақсади омодагӣ ба маъракаи муҳими сиёсӣ - Интихоботи Президенти Чумхурии Тоҷикистон санаи 16.09.2020 дар толори фарҳагии донишгоҳ бо иштироки кормандон, омӯзгорон ва донишҷӯёни донишгоҳ чорабинӣ гузаронида шуд. Чорабиниро ректори донишгоҳ доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирализода Абдусалом оғоз бахшида, қайд намуданд, ки интихобот ба пойдеории давлатдорӣ миллӣ ва таҷкими аркони он, ноил гардидан ба пешрафтҳои азими сиёсату иқтисодӣ ва иҷтимоиву фарҳангӣ, тақвияти асосҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва муҳайё намудани фазои мусоид барои ташаккули озодонаи ҳар фард мусоидат хоҳад кард.

Профессор Мирализода Абдусалом қайд намуданд, ки: "Ёдовар аз он шуд, ки солҳои аввали истиқлолият

чанги шаҳрвандӣ дар Тоҷикистони азамон сар зад, ки ин бадбахти буд ба сари мардуми мо омад ва ҳеч фарди дилсӯзи ин кишварро бетафовут нагузошт. Мо вазифаҳои кормандон, омӯзгорон ва донишҷӯёни донишгоҳ чорабинӣ гузаронида шуд. Чорабиниро ректори донишгоҳ доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирализода Абдусалом оғоз бахшида, қайд намуданд, ки интихобот ба пойдеории давлатдорӣ миллӣ ва таҷкими аркони он, ноил гардидан ба пешрафтҳои азими сиёсату иқтисодӣ ва иҷтимоиву фарҳангӣ, тақвияти асосҳои ҷомеаи шаҳрвандӣ ва муҳайё намудани фазои мусоид барои ташаккули озодонаи ҳар фард мусоидат хоҳад кард.

Профессор Мирализода Абдусалом қайд намуданд, ки: "Ёдовар аз он шуд, ки солҳои аввали истиқлолият

Чорабинӣ бо риояи фосилаи маҳдуди иҷтимоӣ, аз пешгирии паҳншавии бемориҳои сирояткунанда гузаронида шуд.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дафтарчаи имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2000 ба донишҷӯи соли 4-уми факултаи омӯзгорӣ ва фарҳанг (таълими ғоибона) Табаров Зокир Муродович додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит доништа шавад.

Зафар МИРЗОЁН, ховаршинос, профессор фаҳри Донишгоҳи давлатии Қўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

Шеваи душман дар ҳама давру замон андешарабӣ ва дар зер парчами дин бо шиори некӯкорӣ ва ё озодсозии халқҳо банди худ сохтани халқҳо буд ва ин шева имрӯз низ василаи пурзӯри ҷаҳонхорон аст. Шеваи ифротгарони исломӣ рабудани хотираи торихӣ ва хувияти миллии пайравони дин мебошад. Дар ин бора гуфтаи донишманди доно, доктор С. Ятимов, генерал - лейтенант, раиси кумитаи амнияти миллии Тоҷикистон, дар мақолааш зери унвони "Оиди назарияи эҳтимолияти равандҳои сиёсӣ" омӯзанда мебошад: "Яке аз муҳимтарин хосияти майнаи инсон хотира мебошад. Маҳз он имкон медиҳад, ки таҷрибаи таърихӣ ҳифз, эҳё, таҳлил, баррасӣ, арзёбӣ ва сабақҳои ҳаёти аз он гирифта шаванд. Оғози ҳифз қардан аз эҳсос сарчашма мегирад."

Бо як нигоҳи оддӣ аз ҳамаи масофаҳои дур ба кишварҳои арабӣ ва нигаре ба гузаштаҳои торихии мардумони забону фарҳанги хеш бохта, метавон дарёфт, ки раванди беганасозии қавмҳои бофарҳанг аз сарзамини худашон, аз нахустин рӯзҳои ки аз Мадина ба мамлакатҳои бомаданияти ҳамсоя ҳучум оварданд, оғоз ёфт. Бад - ин сурат ки баъд аз вурӯди арабҳо Миср оҳиста - оҳиста тамаддуни бошукӯҳи доштаашро фаромуш кард. Сурия ва Лубнон Ироқ аз тамаддунҳои қадими худ, яъне фарҳанги финикиву бобули тибӣ гаштанд ва дигар ҳеҷ нишонае аз суннатҳои одоб ва русуми забон ва фарҳангу хатту маданияти собиқ боқӣ намонд. Яъне зарфи фарҳанги миллии дар он кишварҳо ҳолӣ шуд. Имрӯз танҳо чизе, ки байни ин кишварҳо бо пешинаҳои тамоман фарқкунанда муштарак ҳаст, ду чиз аст: забони арабӣ ва дини ислом. Испаниҳо ва дар маҷмӯъ сокинони Аврупо ин динро ба он сабаб, ки меҳостанд ба зарби шамшер ва бо баҳои ғулӯмӣ ба арабҳо дар гарданашон бор кунанд, напазируфтанд ва бар сарзамини худ соҳиб шуданд. Аз он сӯ ҳиндуҳо низ аксари ин қавмро аз сарзамини худ берун ронданд ва акнун ҳиндуҳо соҳиби сарзамин ва хувияти миллии хешанд.

Таҷовузгарони араб бо таваҷҷуҳ ба рӯҳияи ғолиб ва бо сафарбар кардани ҷосусҳои дар манзилҳои хонаводаҳои асили тоҷикиву иронӣ ва истихдоми донишмандони хоине чун Эмом Муҳаммад Ғаззали ва сохтани масҷидҳо дар ҳар кӯю барзан, ба манзури назорати мардум ва шарик шудан дар зиндагии рӯзмараи тоҷикону иронӣ шариф, то ҳудуде ба бегона кардани тоҷикони аз фарҳанги тоҷикиву форсии худ комёб гаштанд, ки донишмандон бо ифтихор асарҳои худро бо арабӣ менавиштанду меҳонданд ва ҳангоме ки худро дар оина менигаристанд, аз тоҷик будани худ шарм мекарданд ва фарҳанги арабро бар фарҳанги тоҷик тарҷеҳ дода ба он ифтихор мекарданд. Ҳамин тавр, пас аз гузашти чанд аср кам - кам заминае барои рушди ҳикмати ақлонӣ сусту заъиф шуд ва фарҳанги хурофот, ҷойгузини қудрати тафаккур шуд.

РӯҳИНИ ИСЛОМ ВА РАВАНДИ РАБУДАНҲОИ ХОТИРАИ ТОРИХИИ ТОҶИКОН

ҶИТНАҲО АЗ ЛУШТИ ПАРДАИ ДИНДОРӢ

Ё НАМУНАЕ ЧАНД АЗ ХИЁНАТИ ХОДИМОНИ МАСҶИДҲО БА ДАВЛАТДОРИИ ТОҶИКОН

Таърих намунаҳои зиёдеро меонад, ки фақеҳони дини ислом маҳз бо дасти рӯҳониёни ислом, аз роҳи рабудани хотираи торихӣ ва худогоҳӣ давлатҳои тоҷиконро дар рӯзгори шукуфӣ ва сарбаландии мардумаш сарнагун карданд.

Тоҷиксизезони дар камин нахуфта дар дарозии ҳазорсолаи диноварии миллати мо маҳз бо дасти дастнишондаҳо ва фақеҳони дарсхондаи Бағдод, ки маркази ҷосустайёркунии хилофати араб буд, миёни иронитаборон ихтилофҳои барангехта, бинои давлатдорӣ тоҷиконро борҳо вожгун сохтаанд. Пас аз паймари ислом, ба вижа пас аз ҷирамандии бани Уммиа ва сипас бани Аббос нотавабинии халифаҳои араб ба тоҷикон, умуман ба иронитаборон оғоз ёфт. Аз қатли Абӯ Муслими Хуросонӣ то таҳриқи туркони саҳронавард бар зидди хонадони Сомониён ва барафқандани Оли Сомон гувоҳи муборизаи шадиди арабҳо барои аз байн бурдани хувияти миллии ва забони озодзодагон буд. То ки ин гуфтаҳои кажандешон бепоён намоён насозанд ва онро бофтаи мо надонанд, рӯ ба навиштаҳои торихдонони овозаманд оварда, аз далелҳои мадракҳои онҳо намунае чанд пеши дидори хонадагони гиромӣ меоварем. Аз ҷумла дар бораи иллати асосии сукути давлати Сомониён, доктор Муҳаммадамини Риёҳӣ навиштааст: "Сукути давлати Сомониро ба иллати нохушудии хилофати Аббосӣ аз вазъи иҷти-

туркзодагон бар зидди тоҷикон борҳо ёдовар шуда будем ва дар ин ҷо аз навиштаи торихнигори барҷаста Абӯмансур Абдулмалики Саълабии Нишопурӣ (961 - 1037) намунаро меоварем. Ба навиштаи Саълабӣ, "Абӯмуҳаммад Абдуллоҳи Восиқӣ, аз бозмондагони Восиқ - халифаи Аббосӣ, ки ба назди туркон рафта буд ва дар Бугрохон нуфуз ёфта буд, дар соли 382 (1003)

намевазиданд, даст аз кишвару давлатдорӣ бардошта, саргарми сӯфигарӣ мебошанд, дарёфтанд, ки рафтори ишон бар суди онҳост. (Яъне сӯфиён ба зеҳнҳои тоҷикон пиндореро коштаанд, ки бар пояи он мардумонро барои даст аз ин ҷаҳон шустан, зулму ситам, талаву тороҷ ва кушту куштори муғулонро ғазоби худо бознамоёндан ва зан нагирифт-

хони туркро ташвиқ ба лашкаркашӣ ба Бухоро кард. Агарчи Бугрохон дар Бухоро бемор шуду баъд аз тарки он ҷо дар миёни роҳ даргузашт, аммо дигар умеде ба бақои хонадони Сомонӣ намонд" (Саъ-

танро ташвиқ мекарданд). Дар ин ҷо бознависи дони тоҷикӣ ҳамаи муғулро, ки сӯфиён онро ба кушта шудани пири тариқати худ Маҷдуддини Ироқӣ вобаста донистаанд зарур медеҳем: "Чун Султон Муҳаммад Хоразмшоҳ чанд сол пеш аз дони муғул Шайх Маҷдуддини Бағдодӣ номиро, ки аз бузургони суфия мебуд, ба гуноҳи он ки бо модари ӯ Турконхотун даромехта буд, дар Хоразм ба об андохт. Замоне, ки дони дилгудози муғул рух дод, суфиён унвон ба даст оварда чунин гуфтанд: "Худо Чингизхонро барои гирифтани хуни Шайх Маҷдуддин фиристод. Чун Маҷдуддин кушта шуд дарёи хашми худо ба ҷӯш омад ва муғулонро ба хостани кинаи ӯ фиристод". Ва Аҳмади Касравӣ дар мавриди иллати асосии ҷирамандии муғул бар мардуми Вароруд, ин гуфтаҳои Истахриро иқтибос меоварад: "Ман дар Моваруннаҳр ба хонаи ҳар деҳгоне, ки рафтаи, асбери дар истабл баста, шамшеро аз девор овехта дидам, аммо чӣ шуд ки 30 ҳазор лашкари муғул бо сардории Яма ва Сутай, аз ин сари кишвар даромада аз он сар куштаву тороҷ карда ва касе муқовимат накарда???"

Мутаасифона имрӯз низ ҳарзаофаринони бешуморе пайдо шудаанд, ки ҳама гуфтаҳои шоирони аз дасти мутаассибони динӣ дарду ранҷу таҳқир дидаро, пиндорҳои ирфониву хирадагӣ бозгӯ карда, аз ин надониҳои худ, адабиётшиносии тоҷикро ба вартаи торикиву раҳгумӣ ҳидоят менамоянд. Гузашта аз ин чуноне дида мешавад, донишҳои худшиносиро бо илмҳои даҳрӣ даромехта, зеҳну хуши ҷавононро аз эъҷозу ибъод ба канор мебаранд. Ҳаким Умарӣ Хайём чунин пиндорҳои омиёнаи худбузургбинони диниро шунида, (дар ишора ба дони қазои устувории замин рӯи шохи гов ва ларзидани замин бар асари думчунбонии наҳанге, ки гов рӯи он воистодааст), дар қаҳр лабханду пихсанд задааст:

**Говест дар осмону номаш Парвин,
Гови дигаре нухуфта дар зери Замин.
Чашми хирадат кушой, чун аҳли яқин,
Зеру забар ду гов, мушти хар бин.**

Яъне, дар осмон як гову дар зери замин гови дигар, ки чамъ ду говро ташкил медиҳанд, вале дар миёни онҳо як мушт, ё шумори зиёди одамони харсират ҷойдоранд, ки ба ин бофтори аблаҳона бо-варӣ доранд.

Таҷовузгарони араб бо таваҷҷуҳ ба рӯҳияи ғолиб ва бо сафарбар кардани ҷосусҳои дар манзилҳои хонаводаҳои асили тоҷикиву иронӣ ва истихдоми донишмандони хоине чун Эмом Муҳаммад Ғаззали ва сохтани масҷидҳо дар ҳар кӯю барзан, ба манзури назорати мардум ва шарик шудан дар зиндагии рӯзмараи тоҷикону иронӣ шариф, то ҳудуде ба бегона кардани тоҷикони аз фарҳанги тоҷикиву форсии худ комёб гаштанд, ки донишмандон бо ифтихор асарҳои худро бо арабӣ менавиштанду меҳонданд ва ҳангоме ки худро дар оина менигаристанд, аз тоҷик будани худ шарм мекарданд ва фарҳанги арабро бар фарҳанги тоҷик тарҷеҳ дода, ба он ифтихор мекарданд. Ҳамин тавр, пас аз гузашти чанд аср кам - кам заминае барои рушди ҳикмати ақлонӣ сусту заъиф шуд ва фарҳанги хурофот, ҷойгузини қудрати тафаккур шуд.

моию фарҳангии қаламрави Сомониён, махсусан пойтахти онҳо Бухоро, бояд донист. Хилофати Бағдод аз як сӯ миёни хонадонҳои ҳокими Сомониён, Оли Бӯя ва Оли Зиёр ихтилоф меандохт ва аз сӯи дигар, бо дасти фақеҳони дарсхондаи Бағдод ва ғулӯмону сардорони турки худ ба таҳриқи туркони қарахонӣ ва фақеҳони Бухоро бар зидди Сомониён мекушид. Саранҷом фақеҳони Бухоро ва ғулӯмони турк бар зидди амир Наср ибни Аҳмади Сомонӣ шӯриданд ва дар соли 331 (952) сабабгори барканорӣ ӯ шуданд. Дар он воқеа идае аз саркардагону дарбориён аз дами теғ гузаштанд, ки аз ҷумлаи онҳо Ҷайҳонӣ вазир буд, ки муттаҳам ба зандиқ ва илҳод (бединӣ) буд". (Аз мақолаи "Рӯзи Фирдавсӣ ва "Шоҳнома", ки дар рӯзномаи "Иттилоёт", шумораҳои 24 - 26, моҳи март соли 1998 ба чоп расида буд.) Дар он мақола ҳамчунон омадааст: "Вақте туркони хатой ба Бухоро ҳамла карданд, фақеҳони Бухоро фатво доданд, ки "чун муҳожирон мусалмонон шудаанд бо онҳо набояд ҷангид" ва бад - ин сурат, мӯҷиботи сукути давлати Сомониро фароҳам оварданд". Мо дар навишторҳои пешини худ дар мавриди рӯзгори шикасти давлати Сомониён бо дасти туркони қарахонӣ аз самти шимол ва туркони сабуктегинӣ аз самти ҷануб ва ҷосусҳои халифаҳои араб барои барошuftани он

лабӣ, "Фарар ахбор - Мулк - ул - Фурс", Т. 1365 - 1986, с.429). Дар соли 389 (1008) турки халлуҳӣ (қарлуқӣ) Арслон Илг ба Бухоро ҳамла кард ва сипоҳи Сомониён ва мардуми шаҳр барои дифои пойтахт бархостанд, аммо фақеҳони Бухоро, омӯхтагони мактаби дингустарии Бағдод, ки ба дастурҳои халифаи арабгаро гӯш фаро медоданд, ҳамчун дастовез барои ислом пазируфтани номусалмонони халлуҳӣ, муқовимат бо душманонро хилофи шаръ эълон карданд. Аммо касе ҳам нагуфт, ки пас ҳучуми ин навмусалмонон ба сарзамини мусалмонон чаро хилофи шаръ нест? (Баргирифта аз мақолаи устод Муҳаммадамини Риёҳӣ, дар рӯзномаи "Иттилоёт", шумораҳои 24 - 26, март с. 1376 - 15 - 17 март с. 1998), унвонии Рӯзи Фирдавсӣ ва "Шоҳнома".)

ПАЁМАДИ АНДЕШАРАБОИИ АРАБҲО

Муғулҳо, ки миллион мардҳоро қатли ом намуда, миллион занону духтаронро ба бардағӣ бурда, саросари кишварҳои иронитаборонро тороҷу вайрон карданд, нахуст чанде аз сӯфиёнро низ (ба монанди Шайх Фаридаддини Аттор) куштанд. Вале чун муғулон диданд, ки пасти андешаҳои ин мардум то ҷоест, ки Чингизхон аз хуни онҳо ҷӯйҳо дуруст кардари ҳамчун барангехтаи худо, ё барангехтаи хашми худо ситоиш мекарданд ва бо муғулон кинае

То баргузори интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон чанд рӯзи дигар монд. Аз ин хотир, муҳимтарин масъалаҳоро доир ба овоздиҳӣ дар интихоботи мазкур тариқи саволу ҷавоб манзури хонандагон мегардонем.

Савол: Интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон кай ва аз ҷониби кадом мақомот таъйин карда мешавад?

Ҷавоб: Таъйини интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тибқи моддаи 55 Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон салоҳияти истисноии ҷаласаи якҷояи Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагон мебошад. Ҳамин мақомот дар ҷаласаи якҷояи худ дар мавриди на дертар аз ду моҳи ба охир расидани муҳлати ваколатҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи таъйин намудани рӯзи гузаронидани интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор қабул мекунад. Яъне ин муҳлат аз ду моҳ зиёдтар шуда метавонад, вале набояд аз 2 моҳ кам шавад. Бо қарори якҷояи Маҷлиси миллӣ ва Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 августи соли 2020 интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон 11 октябри соли 2020 таъйин гардид.

Савол: Интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар асоси кадом принципҳо сурат мегирад?

Ҷавоб: Принципҳои интихоботӣ, аз ҷумла, интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон (моддаи 65) ва Қонуни конституционии Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон" муқаррар гардидаанд. Принципҳои гузаронидани интихобот чунинанд: ҳуқуқи умумии интихобот, овоздиҳии бевосита (мустақиман), иштироки баробар, овоздиҳии пинҳонӣ, озод ва ихтиёрӣ будани интихобот. Иштирок дар интихобот озод ва ихтиёрӣ мебошад. Ягон мақомот ва ё шахс ба изҳори иродаи интихобкунандагон ҳуқуқи назорат кардан надорад.

Савол: Принципи ҳуқуқи умумии интихобот чиро ифода мекунад?

Ҷавоб: Шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки то рӯзи интихобот ба синни 18 расидааст, қатъи назар аз миллат, наҷод, ҷинс, забон, эътиқоди динӣ, мавқеи сиёсӣ, вазъи иқтисодӣ, таҳсил ва молу мулк ҳуқуқи дар интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон иштирок кардан дорад.

Савол: Принципи ҳуқуқи бевоситаи интихобот чӣ маъно дорад?

Ҷавоб: Моҳияти ин принцип дар он ифода меёбад, ки Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон бевосита бо роҳи овоздиҳии пинҳонӣ интихоб менамоянд. Онҳо ба участкаҳои интихоботии маҳалли зисташон рафта, бевосита овоз медиҳанд. Ҳар шаҳрванд як овоз дорад. Ба ҷойи дигарон овоз додан манъ аст.

Савол: Принципи овоздиҳии пинҳонӣ дар интихобот чӣ таърифи амалӣ мегардад?

Ҷавоб: Тартиби овоздиҳиро қонунгузорӣ дар бораи интихобот муқаррар менамояд. Овоздиҳӣ бо роҳи пур кардани бюллетени интихоботӣ, ки шакл ва матни он бо қарори Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ мегардад, дар участкаҳои интихоботӣ амалӣ мегардад.

Овоздиҳӣ дар участкаҳои интихобот дар кабинаҳои муҷаҳҳазии махсус барои овоздиҳии пинҳонӣ бо мавҷуд будани ҷойҳои додани бюллетенҳои интихоботӣ ва қуттҳои интихоботӣ гузаронида мешавад.

Овоздиҳии пинҳонӣ маънои онро дорад, ки ҳар як интихобкунанда шахсан худаш дар кабинаи алоҳида, дар шароити, ки дигарон имконияти фаҳмидани иродаи ӯро надоранд ва ӯ комилан танҳо аст, тавассути тартиби

ИНТИХОБОТ-2020:

ЧАНД САВОЛУ ҶАВОБ ДОИР БА ИНТИХОБОТИ ПРЕЗИДЕНТИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

муайяншуда бюллетени интихоботро пур карда, мавқеашро муайян мекунад. Овоздиҳӣ ба ҷойи дигарон ва овоздиҳии дигарон, новобаста аз ҳешутаборӣ, ба ҷойи ӯ манъ аст.

Савол: Бо риояи кадом талабот шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқи номзад ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон шуданро дорад?

Ҷавоб: Дар моддаи 65 Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон талабот нисбат ба номзад ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар гардидааст. Аз рӯи ин меъёри Конституцияи шахсе номзад ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод шуда метавонад, ки танҳо шаҳрванди Ҷумҳурии Тоҷикистонро дошта бошад, синни ӯ аз 30 кам набуда, дорои таҳсилоти олии бошад, забони давлатиро донанд ва дар ҳудуди ҷумҳурий на камтар аз 10 соли охир истиқомат дошта бошад.

Савол: Кадом номзад Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интихобшуда эълон мегардад?

Ҷавоб: Номзаде ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон интихобшуда ҳисоб мешавад, ки ба тарафдорӣ ӯ бештар аз нисфи интихобкунандагони ширкатварзида овоз дода бошанд (моддаи 66 Конституцияи Ҷумҳурии Тоҷикистон).

Савол: Низоми комиссияҳои интихобот дар интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон чӣ гуна аст?

Ҷавоб: Барои ташкил ва гузаронидани интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон комиссияҳои зерин таъсис дода мешавад:

- Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- комиссияҳои ҳавзавии интихобот оид ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон;
- комиссияҳои участкавии интихобот оид ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон.

Савол: Тартиби интихоб ва ҳайати Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон чӣ таърифи амалӣ шудааст?

Ҷавоб: Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон мақоми давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон буда, дар ҳайати 7 нафар: раис, муовин ва 5 нафар аъзо бо пешниҳоди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон интихоб карда мешавад.

Савол: Ҳавзаҳои интихобот оид ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро кадом мақом таъсис медиҳад?

Ҷавоб: Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсӣ 68 ҳавзаҳои интихобот оид ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро ташкил медиҳад. Рӯйхати 68 ҳавзаҳои интихоботӣ бо зикри ҳудудҳои онҳо ва шумораи интихобкунандагонро Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон на дертар аз 50 рӯз пеш аз интихобот дар сомонаш ва яке аз рӯзномаҳои ҷумҳуриявӣ чоп мекунад.

Савол: Комиссияҳои ҳавзавӣ оид

ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кадом тартиб ташкил карда мешавад?

Ҷавоб: Ташкили комиссияҳои ҳавзавӣ оид ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба салоҳияти Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон дахл дорад. Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсӣ комиссияи ҳавзавии интихоботро бо пешниҳоди мақомоти иҷроияи ҳокимияти давлатии 68 шаҳру ноҳияҳо на дертар аз 45 рӯз пеш аз интихобот дар ҳайати раис, муовини раис, котиб ва камаш чор нафар аъзо ташкил менамояд. Яъне ҳайати комиссияҳои ҳавзавӣ аз ҳафт нафар кам шуда наметавонад. Ҳайати ниҳонии комиссияи ҳавзавӣ муқаррар нашудааст.

Савол: Участқаҳои интихобот оид ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон кай ва аз ҷониби кадом мақом ташкил карда мешавад?

Ҷавоб: 68 комиссияҳои ҳавзавӣ дар ҳудуди худ бо пешниҳоди раисони шаҳру ноҳияҳо на дертар аз 40 рӯз пеш аз рӯзи интихобот участкаҳои интихобот оид ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистонро ташкил менамоянд. Шумораи интихобкунандагон дар як участка вобаста аз мавқеи ҷойгиршавӣ аз 20 то 3000 нафарро ташкил дода метавонад.

Савол: Тартиби ташкили участкаҳои интихоботии берун аз мамлакат чӣ таърифи амалӣ карда мешавад?

Ҷавоб: Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо пешниҳоди Вазорати корҳои хориҷии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар назди сафаратхонаҳо, консулгарии ва намояндагиҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон участкаҳои интихобот ташкил мекунад. Дар ин маврид талабот оид ба шумораи интихобкунандагон ва ҳудуд ба инобат гирифта намешавад. Вазифаҳои раиси комиссияи участкавии интихоботро роҳбари намояндагӣ дар давлати хориҷӣ иҷро менамояд. Бо қарори Комиссияи марказии интихобот ва раёйпурсӣ дар 29 давлати хориҷӣ 39 участкаи интихоботӣ ташкил карда шудааст.

Савол: Рӯйхати интихобкунандагон оид ба интихоботи Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо кадом тартиб анҷом дода мешавад?

Ҷавоб: Тартиб додани рӯйхати интихобкунандагон дар ҳудуди участкаҳои дахлдор ба ӯҳдаи комиссияҳои участкавии интихобот вогузор карда шудааст. Пас аз ташкил шудани комиссияи участкавии интихобот дар муддати на камтар аз 15 рӯз рӯйхати интихобкунандагони участкаҳои ин-

тихоботӣ тартиб дода мешавад. Асоси ин рӯйхатро маълумотномаи пешниҳодкардаи мақомоти иҷроияи маҳаллии ҳокимияти давлатӣ дар бораи ҷойи истиқомати шаҳрвандон ташкил медиҳад. Дар рӯйхати интихобкунандагон насаб, ном ва номи падар, соли таваллуд (агар 18 - сола бошад, рӯз ва моҳи таваллуд) ва суроғаи интихобкунанда нишон дода мешавад. Ҳамин рӯйхатро раис ва котиби комиссияи участкавии интихобот бо имзо ва муҳр тасдиқ менамоянд ва он дар деворҳои участкаи интихоботӣ барои шиносоии умум овозон карда мешавад.

Савол: Ба рӯйхати интихобкунандагон кадом шаҳрвандон дохил карда мешавад?

Ҷавоб: Ба рӯйхати интихобкунандагон шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мавҷуд будани далелҳои муайян дохил карда мешавад. Аввал онҳое, ки то рӯзи интихобот 18-сола шудаанд ҳуқуқи дар овоздиҳӣ иштирок кардан доранд.

Дуюм, барои дохил намудан ба рӯйхати интихобкунандагон зиндагӣ кардан дар маҳалли истиқомати муайян зарур аст. Аз ин рӯ, барои ба рӯйхати интихобкунандагон дохил кардани шаҳрванд, ӯ бояд ҳангоми тартиб додани рӯйхат дар ҳудуди участкаи интихоботии дахлдор доимӣ ё муваққатӣ зиндагӣ дошта бошад.

Бояд ёдрас шавам, ки қонун ҳолатҳоро номбар кардааст, ки ҳангоми мавҷуд будани онҳо шаҳрванд ҳуқуқи дар интихобот иштирок карданро надорад. Аз ҷумла, шаҳрвандоне, ки аз тарафи суд ғайри қобили амал доништа шудаанд ва ё мувофиқи ҳукми суд ҷазои маҳрум сохтан аз озодиро адо мекунад, ҳуқуқи дар интихобот иштирок карданро надоранд. Аз ин рӯ чунин шаҳрвандон ба рӯйхати интихобкунандагон дохил карда намешаванд.

Савол: Қонунгузор барои пешбарии номзадҳо ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ба кадом субъектҳо ҳуқуқ додааст?

Ҷавоб: Қонунгузор ба ҳафт ҳизби сиёсӣ (Ҳизби Халқии Демократии Тоҷикистон, Ҳизби Аграрии Тоҷикистон, Ҳизби Ислоҳоти Иқтисодии Тоҷикистон, Ҳизби Сотсиалисти Тоҷикистон, Ҳизби Демократи Тоҷикистон, Ҳизби Коммунистии Тоҷикистон, Ҳизби Социал-Демократи Тоҷикистон), ки расман дар Вазорати адлияи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба қайд гирифта шудаанд, Федератсияи иттифоқҳои касабавӣ мустақили Тоҷикистон, Иттифоқи ҷавонони Тоҷикистон дар анҷуманҳо, конференсияҳо оид ба рӯи оинномаи онҳо, Маҷлиси вакилони халқи ВМКБ, Маҷлиси вакилони халқи вилояти Хатлон, Маҷлиси вакилони халқи вилояти Суғд, Маҷлиси вакилони халқи шаҳри Душанбе, инчунин ба Маҷлиси намояндагони вакилони халқи Маҷлиси вакилони халқи шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурий барои пешбарӣ кардани номзадҳо ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ҳуқуқ додааст.

Қарор дар бораи пешбарии номзад ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон бо аксарияти овози шумораи умумии вакилони анҷуман ё конференсияи ҳизби сиёсӣ, Федератсияи иттифоқҳои касабавӣ мустақили Тоҷикистон, Иттифоқи ҷавонони Тоҷикистон қабул карда мешавад.

Дар мавриде, ки пешбарии номзад ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҷониби Маҷлиси вакилони халқи ВМКБ, Маҷлиси вакилони халқи вилояти Хатлон, Маҷлиси вакилони халқи вилояти Суғд, Маҷлиси вакилони халқи шаҳри Душанбе анҷом дода мешавад, он гоҳ қарори дахлдор бо аксарияти овози шумораи умумии вакилони халқи ин Маҷлиси қабул карда мешавад.

Ҷаласаи Маҷлиси намояндагони вакилони Маҷлиси вакилони халқи шаҳру ноҳияҳои тобеи ҷумҳурий доир ба пешбарӣ кардани номзад ба мансаби Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон

ТАБРИКОТИ

РЕКТОРИ ДОНИШГОҶИ ДАВЛАТИИ КҶЛОБ БА НОМИ АБӮАБДУЛЛОҶИ РӮДАКӢ, ДОКТОРИ ИЛМӶОИ ПЕДАГОГӢ, ПРОФЕССОР МИРАЛИЗОДА АБДУСАЛОМ МУСТАҶО БА МУНОСИБАТИ 29-УМИН СОЛГАРДИ ИСТИҚЛОЛИЯТИ ДАВЛАТИИ ҶУМҶУРИИ ТОҶИКИСТОН

Ҷамдиёрони азиз!

Омӯзгорон ва шогирдонии гиромӣ!

Истиқлолият беҳтарин неъматии рӯи замин барои ҳар як миллат маҳсуб ёфта, ташаккул ва шукуфоии давлатҳо аз он вобаста аст. Имсол 29-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистонро миллати кӯҳанбунёд, соҳибфарҳанг ва тамаддунсози тоҷик пешвоз гирифта, ин рӯйдодии муборак, яъне тантанаи адолати таърих ва бо силсилаи давлатдорихон чандинҳазорсолаи ниёгонамон пайвастании онини давлатдорини навини худро бо камоли ифтихору сарфарозӣ ҷашн мегирем.

Ҷамзамон бояд зикр намуд, ки дастоварди бузургтарини мо дар тӯли 29 соли истиқлолият ин барқарор намудани сулҳу суботи комил ва ваҳдати пойдори миллӣ, таъмини рушди устувори иқтисодиву иҷтимоӣ, таҳкими худшиносиву худогоҳӣ, болоравии ҳисси ватандӯстиву ватандорӣ дар миёни тамоми табақаҳои ҷомеаи Тоҷикистон аст, ки маҳз ба шарофати Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ва хиради азалии мардуми соҳибмаърифату фарҳангдӯсти тоҷик муяссар гардид.

Маҳз Истиқлолияти миллӣ нишон дод, ки дурнамои сиёсати миллӣ ба эҳёи давлатдорини тоҷикон ба боло гирифтани ҳаёти сиёсӣ ва иқтисодии кишвар вобаста аст, ки яке аз падидаҳои неки ин сиёсат ин фалсафаи сулҳоварии гузаштагонии мо мебошад.

Таърибаи нодири Ҷукумати Тоҷикистон дар масъалаи бозгардонидани фирориён ва дар мамлакат фароҳам овардани сулҳу оштии чун сиёсати беҳтарини давлатдорӣ аз ҷониби Созмони Милали Муттаҳид ва бисёр мамлакатҳои ҷаҳон мавриди омӯзиш ва табодули назар қарор гирифтааст.

Истиқлолияти тоҷикон дорон аҳамияти бузурги таърихист, ки аз баракати он дар кишвари тозаистиқлоли тоҷикон суруду таронаҳои дӯстӣ танинандоз гардид. Ва ҳоло Тоҷикистони тозаистиқлол дар шароити оромии мусоид дар раванди нави ҷомеаи демократӣ собитқадмона пеш меравад ва ҳамқадами ҷомеаи пешқадами ҷаҳонӣ мегардад. Масъулияти бузурги мо шаҳрвандон дар рӯзҳои омодагӣҳои ҷашнӣ, бахшида ба 30-юмин солгарди Истиқлолияти давлатӣ ин арҷгузори падидаи сулҳоварии фалсафаи ниёгон аст, ки аз баракати он мову шумо дар шароити сулҳу осоиш қарор дорем.

Ҷамзамон, дастуру нишондодҳои Ҷукумати Тоҷикистон ва нигарониҳои сарвари кишварамон Эмомалӣ Раҳмон дар ин рӯзҳои ҷашнӣ ба он равона шудааст, ки мо асоси тафаккури нави сиёсӣ ва фарҳангии ҷавонро бо ғояҳои истиқлолияти давлатӣ, ваҳдату худшиносии миллӣ, ҳисси ватандӯстиву ватанпарварӣ, таъмини амнияти давлату миллат тақвият бахшем.

Истиқлолият шиносномаи ҳастии давлати комилҳуқуқ ва соҳибхитиёри тоҷикон дар ҷомеаи ҷаҳонист, ки низомии давлатдорӣ, сиёсати дохиливу хориҷӣ, сиёсати иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва фарҳангии ҳешро мустақилона пеш мебарад.

Истиқлолият рамзи соҳибдавлатӣ ва ватандорини миллати сарбаланду мутамаддини тоҷик аст, ки номаи тақдирашро бо дасти хеш навишта, роҳу равиши хоса

ва мақому мавқеи муносибро дар ҷомеаи ҷаҳонӣ пайдо карда, набзи давлату миллати моро бо набзи сайёра ҳамсадо месозад.

Понздаҳ соли таърихи навини давлат ва миллати мо давраи пурфоҷиа, солҳои ҳалли масъалаи будан ё набудани давлати Тоҷикистон, таъмини сулҳу субот, ризоият ва ваҳдати миллӣ, марҳилаи омодагӣҳои заминаҳои гузариш аз як низомии сиёсату иқтисодӣ ва иҷтимоиву фарҳангӣ ба низомии комилан нав, ҳулоса солҳои гузаштани таҳкурсии давлати соҳибистиқлоли Тоҷикистон, давлатдорини навини тоҷикон ва мустаҳкам намудани пояҳои он буданд.

Истиқлолияти давлатӣ барои мо - тоҷикистониён ба осонӣ ба даст наомад. Бо таъсири қувваҳои бадҳоҷи дохилию хориҷӣ кишварамон ба ҷанги шаҳрвандӣ кашида шуд, ки боиси қурбонихон азими ҷонӣ, талафот ва хисороти бузурги сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва маънавӣ гашта, пояҳо, рукнҳо ва асосҳои давлатдориро фалаҷ гардонид, қонуншиканӣ ва бесарусомониҳоро дар мамлакат ба вуҷуд овард.

Боиси сарфарозӣ ва сарбаландӣ ҳаст, ки истиқлолият соҳибхитиёри ва мустақилияти воқеии давлатро дар пешбурди сиёсати дохилӣ ва хориҷии худ инъикос намуда, дар бахшҳои сиёсат, иқтисод, фарҳанг, иҷтимоӣ ва дигар аркони зиндагии ҷомеа соҳиби қарор будани кишварро нишон медиҳад.

Ҳоло ҳадафҳои муҳимтарини ва стратегии давлати мо таъмини истиқлолияти энергетикӣ, аз бунбасти коммуникатсионӣ раҳой бахшидани Тоҷикистон, ҳифзи амнияти озуқаворини мамлакат ва баланд бардоштани сатҳу сифати зиндагии мардум мебошад.

Ҷамватанони гиромӣ!

Садорат, устодон, омӯзгорон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ бахшида ба 29-умин солгарди Истиқлолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ҷашни фарҳундаву сарнавиштсоз, тантанаи ягонагӣро якдилӣ ва шарафмандию соҳибэҳтиромии мардуми шарифи тоҷик муборакбод намуда, баҳри шумо тамоми хушбахтиҳои олам ва сарбаландӣ, баҳту иқболи некро таманно дорем.

Орзу дорем, ки дар кишвари азизамон сулҳу Ваҳдати миллӣ, иттифоқиву ҳамдигарфаҳмӣ ва истиқлолияти комил доимо ҳукмфармо бошад.

Ҷашни Истиқлол муборак, ҷамдиёрони азиз!

АНДЕШАҲОИ СИЁСАТМАДРОНИ ҶАҲОН ДАР БОРАИ ЭМОМАЛҶИ РАҲМОН

Владимир ПУТИН,
Президенти
Федератсияи Россия

Бо фаъолияти бисёр-солаи худ дар маснади Сарвари давлат, Шумо ба эҳтироми шоистаи ҳамватанон ва аҳли башари бурунмарзӣ ноил гаштед. Таҳти роҳбарии Шумо мардуми Тоҷикистон дар арсаи рушди иқтисодӣ ва иҷтимоӣ ба комёбиҳои қобили таҳсину назаррас муваффақ шуд.

Дар Россия саҳми шахсии Шуморо дар таҳкими муносиботи шарикӣ ва иттифоқчи-гии стратегии миёни кишварҳои мо, инчунин иштироки фаъолатонро дар талошҳои дастаҷамъӣ ҷиҳати таъмини амнияти субот дар Осиёи Марказӣ ва умуман, дар фазои авру-осиёӣ, баланд арзёбӣ менамоем.

Си Чинпин, Раиси Ҷумҳурии
Мардумии Чин

Ман муҳаббати бе-назири Шумо ва мар-думи кишваратонро сидқан эҳсос на-мам. Ба самъи Шумо мерасонам, ки ман ба рушди муносибатҳои Чину Тоҷикистон аҳамияти ҷиддӣ медиҳам ва дар таҳкиму тавсеаи онҳо муносибати корӣ ва дӯстонаи ҳардуюмонро муҳим арзёбӣ мена-моем.

Боварии комил дорам, ки минбаъд низ муносибатҳои шарикӣ ҳамаҷонибаи стратегӣ миёни Чину Тоҷикистон бе тавақ-қуф ба сатҳи нав хоҳанд расид, ки он ба манфиати кишварҳоямон ва халқҳоямон хоҳад буд. Маҳз дар ин чода мо бояд дар якҷоягӣ кӯшиш ба харҷ диҳем.

Шавкат Мирзиёев,
Президенти Ҷумҳурии
Ўзбекистон

Тақдир ба халқи бародари тоҷик дар симои Шумо ходими барҷастаи давлатӣ ва шахсияти беназири таърихиро, ки до-рои хирад, иродаи қавӣ ва истеъдоди мут-таҳид намудани мардум мебошад, тақдим кардааст.

Таҳти роҳбарии ғамхоронаи Шумо ва бо шарофати сиёсати дурандешонаву меҳна-ти фидокоронаатон, Тоҷикистон имрӯз дав-латест, ки дар он дар фазои сулҳу оромӣ рушди устувори иҷтимоиву иқтисодӣ таъ-мин гардида, эътибораш дар арсаи ҷаҳонӣ боло рафта истодааст.

Бо қаноатмандии амиқ фаъолгардии му-колама дар ҳама сатҳҳо, афзоиши босуръ-ати ҳаҷми тиҷорати мутақобила, татбиқи лоиҳаҳои муштаракӣ ҳамкорӣ дар соҳаҳои афзалиятноки иқтисодӣ, робитаҳои гу-старишёнбанди минтақавӣ ва мубодилаи фарҳангиву гуманитариро зикр менамоем.

Илҳом Алиев, Президенти
Ҷумҳурии Озарбойҷон

Таърихи соҳибис-тиқлолии Тоҷикистон, истиқрори суботу оромӣ дар кишвари Шумо, дастовардҳои он дар соҳаҳои иҷти-моиву иқтисодӣ бо шахсияти Шумо пай-ванди ногусастанӣ доранд. Кишвари Шумо ҳамзамон саҳми муҳимми худро дар таҳ-кими сулҳу эътимоди мутақобила дар ҷаҳон ва минтақа мегузорад.

Робитаҳои Озарбойҷону Тоҷикистон ба таври возеҳ анъанаҳои неки муносибатҳои дӯстиеро, ки миёни мардумони мо ташак-кул ёфтаанд, инъикос менамоем. Саҳми Шумо дар нигоҳ доштани ғани гардонидани ин анъанаҳо бузург аст.

Мун Чжэ Ин,
Президенти Ҷумҳурии
Корея

Ба туйфули ҳам-кориҳои зич дар соҳаҳои мухталиф муносибатҳои дӯстонаи Кореяву Тоҷики-стон тӯли солиён маси-ри рушди босуботро касб кардаанд. Мах-сусан таъкид карданиам, ки ташрифи Сар-вазир Ли Нак-Ён ба Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки моҳи июли соли ҷорӣ сурат гирифт, ба-рои ба сатҳи боз ҳам баландар бардошта-ни муносибатҳои дуҷониба асос гузошт. Умедворам, ки кишварҳоямон минбаъд низ ҳамкориҳои зичро таъмиқу таҳким ва ба он хусусияти барои ҷонибҳо судманд ва ба сӯи оянда нигаронидашуда хоҳанд бахшид. Бовар дорам, ки дӯстии ду кишвар низ дар оянда тақвияти бештар хоҳад ёфт.

Сооронбой Жээнбеков,
Президенти Ҷумҳурии
Қирғизистон

Ба шарофати фар-зонагӣ дурандешии хеш Шумо сулҳу дар Ҷумҳурии Тоҷикистон эмин нигоҳ доштед ва дар ҳамаи арсаҳо бар

нафъи ояндаи неки мардуми Тоҷикистон рушди устувори давлатро пайваста таъ-мин менамоем.

Имрӯз Ҷумҳурии Тоҷикистон таҳти роҳ-барии Шумо тавассути ибтикороту иқдоми-ти қатъии худ на танҳо дар минтақа, балки дар ҷаҳорҷубаи Созмони Милалӣ Муттаҳид ҷойгоҳи шоистаашро соҳиб гаштааст.

Итминони комил дорам, ки муносиботи воқеан дӯстона ва неки ҳамсоягӣ миёни ду давлат минбаъд низ бо дастгирии шахсии Шумо бар нафъи мановеи мардумони Қир-ғизистон ва Тоҷикистон таҳким хоҳанд ёфт, вале сатҳи маҳбубияту донишу авторите-ти сиёсии камтар доранд.

Қосим-Жомарт Токаев,
Президенти Ҷумҳурии
Қазоқистон

Шумо бо хизмати содиқона ба Ватан, ки асоси онро таҷрибаи ғани ҳаётӣ ва сатҳи баланди касбият ташкил медиҳанд, миёни ҳамватанонатон иззату эҳтироми самимӣ ва дар ҷомеаи байналмилалӣ об-рӯву эътибори баландро соҳиб гаштаед.

Таҳти роҳбарии оқилонаи Шумо Тоҷики-стон роҳи бомуваффақияти рушди иҷтимо-иву иқтисодиро тай кард.

Александр Лукашенко,
Президенти Ҷумҳурии
Беларусия

Шумо ҳамчун сиёсат-мадори ботаҷрибаву ду-рандеш ва ходими сиёсӣ, ки Пешвои давлати хеш эътироф гардидааст, до-рои обрӯву эътибори шо-иста мебошед.

Тоҷикистон дӯсти боэътимоди Беларус, ки аз давраҳои пешин бо он робитаҳои неку судмандро роҳандозӣ намуда гу-стариш медиҳад, мебошад. Саҳми Шуморо дар рушди шарикӣ стратегии Минск ва Душанбе баланд арзёбӣ менамоем.

ЗАН - НЕРҶУБАХШИ РӯҶУ ЧОН

Муҳаббат ҚУВВАТОВА,
саромӯзгори кафедраи забони
тоҷикӣ бо методикаи таълим

Имрӯз дар асри баҳамоии тамаддунҳо, ҳазорсолаи эҳёи фарҳангӣ ва аънаҳои миллии кишварҳои олам, асри пешрафти технологияи иттилоотӣ ва муборизи абарқудратҳои барои ноил гардидан ба сиёсати геополитикиашон дар пешорӯи дигар мушқилот ва мушқилоти глобалӣ ба мисли тағйирёбии иқлим, норасоии оби ошомиданӣ, норасоии ғизо, гуруснагӣ, хушксолӣ ва дигар ҳодисаҳои табиӣ оҷизӣ мекашанд.

Дар баробари ин, ҳама мушқилоти рӯизаминӣ дар пешорӯи инсонҳо истодааст. Барои баргараф кардани ин мушқилот ҳам мардон ва ҳам занон якҷоя мубориза мекоранд.

Дар шароити имрӯза ҳуқуқи зану мард дар Ҷумҳурии Тоҷикистон соҳибистиклоламон тибқи қонунҳои амалкунанда баробар аст.

Яке аз муҳимтарин самтҳои сиёсати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон пайвасти баланд бардоштани мақому манзалати зан дар ҷомеа ба шумор меравад. Роҳнамои ин сиёсат дар ҳамаи самтҳои хоҷагии халқӣ кишвар ҳамеша дар таҳти назари Асосгузори сулҳу ваҳдати миллий - Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қарор дорад ва идома ёфта истодааст.

Барҳақ занон нерӯи созанда ва фаъоли ҷомеаи навини Тоҷикистон ба шумор мераванд. Онҳо дар тамоми соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятиву иқтисодӣ, сиёсату маданияти кишвар қору фаъолияти доранд. Имрӯз зан дар тамоми соҳаҳои хоҷагии халқ ба ҳайси вазифаҳои мухталиф ҳам-

чун бунёдкор ва созанда фаъолияти мекунад.

Дар ситоиши Зан-Модар волотарин суҳанҳо гуфта шудаанд. Он суҳанҳо касоне васф кардаанд, ки худ зодаи ин олиҳаи замин ҳастанд. Васфу ситоиши зан ҳанӯз дар давраҳои қадим дар осори беэволи олимону шоирон ва дигар мутафаккирони Шарқу Ғарб тасвири худро ёфтаанд ва он то ба ҳол идома дорад.

Бешак, хизматҳои Пешвои миллат дар роҳи расидан ба қадр қимат ва эҳтироми зан-модар ҳамчун сарчашмаи зиндагӣ, бузургтарин ва муқаддастарин инсон, нахустустоди башарият бағоят бузург аст. Ин маъниҳо дар ҳақду талошҳои пайвасти Сарвари давлат, даъвату муроҷиат, дастуру супоришҳо, паёмҳои табрикотӣ ба муносибати Рӯзи Модар, суҳанронихояшон аз минбарҳои ватанию хоричӣ, ҷамъомаду вохӯриҳои бозорҳои табақҳои мухталифи ҷомеа равшан ифода ёфтаанд.

"Дили тавоноии модар муҳаббатро мепарварад, рӯҳафтадаву дилшикастагонро умед мебахшад, ба ҳар касомо мо боли парвоз ва нерӯи зиндагӣ ато мекунад. Дар қалби бузургии модар ҷаҳон ҷой мегирад",- таъкид менамояд Пешвои миллат.

Умуман, пешрафт ва рушду нумӯи зиндагӣ, ҷомеа ва таҷкими пояҳои давлатдорӣ метавон гуфт, ки аз ҳастии зан-модар сарчашма мегирад. Зеро зан-модар офарандаи ҳаёт, пайвандгари наслҳо, сарчашмаи меҳру муҳаббат ва нерӯбахши рӯҳу чон мебошад.

Ҳукумати ҷумҳурӣ бо мақсади пешрафт ва солим нигоҳдорӣи насли миллат ва таҷкими мақому манзалат ва таъмини риояи ҳуқуқҳои инсониву конституционии занон маҷмӯи тадбирҳои имконпазиро андешида амалӣ мегардонанд. Зеро насли оянда ва солим ба камол расонидани фарзандони ватандӯст, худогоҳи худшавин, соҳибмаърифату донишманд ба рисолати бузург ва хизматҳои зан-модар саҳт пайвасти дорад. Дар ин бора Сарвари давлат занонро "нахустин мураббӣ ва муаллими фарзанд" мешуморад. Ва

таъкид менамояд, ки "... зан - модар миллат, ворисони он ва ҳомии Ватанро тарбия менамояд. Аз ин рӯ, бояд занон соҳибмаърифат ва тибқи таомули шарқӣ хушодобу хушрафтор, хушгустуру хушқирдор ва барои тарбияи хуби фарзандон, ба ҳаёти мустақилона ҳаматарафа омода кардани онҳо, пеш аз ҳама, худашон дорони донишу малакаи кофӣ, ҷаҳонбинии васеъ бошанд..." Ҳар модаре, ки

соҳиби саводу дониш ва таҷрибаву ҷаҳонбинӣ бошад, фарзанди ӯ ҳам бо саводу хушалоқ ба воя мерасад".

Аз ин рӯ, имрӯз занонро мебудад аз омӯзиши донишҳои дунявӣ аз ҳамқадам будан бо ҷомеаи умумибашарӣ худро дар канор нагирифта, суннатҳои миллӣро ба қунҷи фаромӯшӣ набаранд. Онҳо дар тарзи либоспӯшӣ рӯ ба бегонапарастӣ наоварда, балки тарғиби суннатҳои миллии хеш бошанд ва дар тарбияи фарзандон таъсири мусбати худро гузоранд.

Таърихи башарият собитгари бузургии занону модарони соҳибмаърифат аст. Албатта, боиси ифтихори ҳар яки мо, ки модарони миллати тоҷик имрӯз дар вазифаҳои роҳбарӣ баробари мардон қору фаъолияти қарда истодаанд. Мавқеи зан дар ҷомеаи имрӯза мо низ ба дараҷаи хуб қарор дорад, зеро саҳми занон дар пешрафти соҳаҳои хоҷагии халқӣ мамлакат ҳеле бузург аст.

ПРИНЦИПҶО ВА УСУЛҶОИ ИДОРАКУНИИ СОҶАИ МАОРИФ

Принципи идоракунӣ - ин қоидаҳои асосӣ фундаменталиест, ки бояд ҳангоми амалӣ намудани идоракунӣ риоя карда шаванд ва амалӣ гардидани мақсадуҳои гузашташударо таъмин намояд. Принципиҳои идоракунӣ аз инҳо иборатанд: демократии ҳамбастии коллективонӣ ва якҷардорӣ; ҳамбасти дар идоракунӣ давлатӣ ва ҷамъабастӣ; илмӣ; алоқамандии назария ва амалия; банақшагири; системанокӣ ва комплекси.

Принципи комбинатсияи коллегиалӣ ва якҷардорӣ барои роҳбарони соҳаи маориф аҳамияти зарурӣ дошта, муваффақиятҳои фаъолияти идоракунӣ шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо аз риояи он бештар вобастагӣ дорад. Шароити муҳими самаранокӣ идоракунӣ маориф дар шаҳру ноҳия - таъриҳу барои ташаббуси муаллимон, ҳаматарафа ҳавасманд намудани дастовардҳои эҷодии онҳо мебошад. Дар қору мактабҳои маорифи шаҳру ноҳияҳои принципи комбинатсияи асосҳои идоракунӣ давлатӣ ва ҷамъабастӣ роли муҳим мекӯзад. Доираи истифодабарии асосҳои ҷамъабастӣ дар фаъолияти шуъбаҳои маорифи васеъ мебошад. Сохторҳои ҷамъабастӣ шӯроҳои шуъбаҳои маорифи шаҳру ноҳияҳо, шӯроҳои педагогӣ ва ғайра мебошанд.

Сохторҳои ҷамъабастии гуногун нақши ёрирасонро бозида, таҳти роҳбарии шуъбаи маорифи кор мекунанд ва ба он ёрии зарурӣ мерасонанд. Принципи илмӣ яке аз принципиҳои пешбарандаи идоракунӣ ба шумор меравад. Имрӯз ба таҷрибаи шахси таълим, мактаб ва дигар муассисаҳои маорифро идора намудан мумкин нест. Дониши чуқур дар соҳаи назарияи идоракунӣ, истифодабарии дастовардҳои илмҳои педагогӣ ва психологӣ зарур мебошанд.

Принципи нақшанокӣ дар системаи идоракунӣ яке аз қоиҳои намоёнро ишғол менамояд. Банақшагири - ин асоси идоракунӣ ва амалӣ намудани нақшаҳо асоси мазмуни раванди идоракунӣ мебошанд. Системанокӣ - ин пеш аз ҳама алоқамандии қисмҳои, ки бутуни ягонро ташкил медиҳад. Муносибатҳои комплекси имкон медиҳад, ки ҳамаи омилҳои, ки ба қараёни равандҳои ҷамъабастӣ таъсир мерасонанд, ба инобат гирифта шаванд, қой ва мақоми онҳо дар системаи ҷамъабастӣ муайян карда шаванд, масъалаҳои асосие, ки ҳалли онҳо имконпазиранд, ҷудо карда шаванд. Масалан, барои ҳалли масъалаҳои баланд бардоштани сифати дониш, маҳорат ва малақаҳои хонандагон дар мактабҳои ноҳия ба таври комплекс омилҳои педагогӣ, психологӣ ва иҷтимоӣро ба инобат нагирифтани мумкин нест. Системанок муносибат намудани идоракунӣ маориф маъноии онро дорад, ки тақмили яке аз зинаҳои системавӣ ва ё беҳтар намудани яке аз паҳлуҳои қору таълиму тарбия ғайриимкон аст, агар дигар зинаҳо ва паҳлуҳо ба инобат нагирем. Инчунин, модернизация мазмуни таҳсилот, гузориш ба барномаҳои нави таълим, бозомӯзии муаллимон, тақмили усулҳои таълим, мустақкам намудани пояи модди-таълимии мактабҳо ва ғайра талаб менамояд. Ҳамин тавр, дар шароити ҳозира танҳо муносибати системанок ва комплекси имкон медиҳад, ки соҳаи маорифро бомуваффақият идора намуда, самаранокӣ баланди таълим ва тарбия, татбиқи мақсадҳои ба нақша гирифташударо таъмин намояд. Ҳангоми муайян намудани мақсадуҳои идоракунӣ

Маҳмадсафар ДАВЛАТОВ, саромӯзгори кафедраи адабиёти тоҷик ва журналистика, Аҷлочи маорифи Тоҷикистон

АДАБ ТОҶЕСТ АЗ НУРИ ИЛОҶИ...

Оре, шахси боодобро ҳама дӯст мекӯранд ва хурмату эҳтиром мекунанд. Одами боодоб дорони ахлоқи ҳамида ва рафтори шоиста мебошад ва дар таҳсил фаъол буда, падару модар ва одамонро дӯст мекӯрад, волидайн ва атрофиён ҳам ӯро хурмату эҳтиром мекунанд. Инсон боодоб будан барои ҳар яки шахси ин шараф бузургест. Маъноии қалимаи "одоб" хулқи нек ва писандида, тарзу равиши қобили таваҷҷӯҳ, хушхулқӣ, шарм, ҳаё ва покизагӣ мебошад. Одоб ҳам намуди зоҳирӣ ва ҳам мазмуни ботинӣ бо одамони дигарро дар бар мегирад, ки қойдаи талаботҳои худро дорост. Савод омӯхтан одоби шахсро зиёд мегардонад ва ӯро аз ҳама қорҳои ғалат бармегардонад.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар ҷашни 70-солагии Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ дарси сулҳу донишно гузашта, илм омӯхтанро ба ҳамагон талқин карда, чунин гуфта буданд: "Яке аз шарҳҳои тарбия ва камолоти маънавии инсон омӯхтани илму дониш мебошад. Вақте ки инсон аз донишҳои гуногун замона баҳра мекӯрад дар навбати аввал худро мешиносад ва баъдан ба фалсафаи зиндагӣ ва арзишҳои башарӣ шинос мешавад.

Ин талаш минбаъд ба азму иродаи қавӣ ва созанда табдил мегардад, ки ҷомеаи мо ба чунин нерӯи пешрави илмӣ эҳтиёҷи зиёд дорад". Ин суҳанонро бисёри ҷавонон дастури қору худ карда, илмҳои гуногуни замонаро меомӯзанд ва дорони одоби хуб мебошанд. Дар байни ҷавонон қисми каме ҳам бошад ҳастанд, ки одоби хуб надоранд. Чунин ривояти халқӣ ҳаст, ки марде якчанд фарзанд дошт ва дар байнашон якеаш беодоб буд. Падар ба писар рӯ оварда гуфт: "Писарам ту одам намешавӣ!" Писар аз хона баромада меравад ва ба мулк мерасад, ки ӯро подшоҳ интихоб мекунанд. Расми он мардум чунин буд, ки мурғро ба издиҳои одамони ҷамъшуда сар медоданд ва ба китфи касе менишаст, он кас подшоҳ мешуд.

Паррандаи париди ба болои китфи ин ҷавон менишад ва ӯро подшоҳи ин мулк таъин мекунанд. Ҷавоне, ки шоҳи шуда буд, ба сарбозонаш фармон медиҳад, ки падарашро ба наздаш биёранд ва вақте падарашро ба наздаш меоранд, ӯ бо падар хитоб карда мегӯяд: "Дидӣ, падар ман подшоҳ шудам". Падар дар ҷавоб мегӯяд: "Ман нагуфтам, ки ту подшоҳ намешавӣ, ман бигуфтам, ки ту одам намешавӣ. Одам нашудӣ-да қору падар", гуфта аз даргоҳи подшоҳ баромада меравад. Ин панд барои ҷавонон як дарси одоб аст, қисман ҷавонон ҳангоми роҳравӣ ба ягон шахси солхӯрда салом намедиҳанд. Ба таъзи тамоман риоя намекунанд ва ҳангоми роҳравӣ офтобпарст ва ҳаргуна қоғазҳо дар роҳрав мепартоянд.

Ғайр аз ин, бо телефонҳои мобилии худ бо овози баланд ҳар гуна суҳанҳои гӯшхарош мезананд ва аҳён-аҳён писароне ҳастанд, ки бо духтарони роҳгузар суҳанҳои дағал мегӯянд.

Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар Паёми соли гузаштаашон дар бораи ҷавонон чунин гуфтанд: "Мо ба ҷавонон эътимоди комил дорем, дастгирии самимонаи онҳо аз сиёсати пешгирифтаи давлату ҳукумат қадрдонӣ мекунем ва нақши арзишмандашонро дар ҳама ҷанбаҳои кишвар эҳсос менамоем".

Ин суҳанони Пешвои миллатро ҳамаи ҷавонон бояд сармаҷқи қору худ қунанд ва барои боз ҳам зеботар ва ободтар гардонидани ватани маҳбубамон саҳмгузор бошанд. Одобии либоспӯширо низ бисёре аз писарону духтарон риоя намекунанд.

Адаб тоҷест аз нури илоҳӣ,
Бинеҳ бар сар, бирев ҳар қо, ки хоҳӣ.

Тағаймурод НАЗАРОВ,
саромӯзгори кафедраи педагогика

ХИЗМАТИ МАОРИФЧИЁНИ ВИЛОЯТИ КҶЛОБ ДАР СОЛҶОИ ҶБВ

Маҳмуд АБДУЛЛОЕВ,
доктори илмҳои таърих, профес-
сори кафедраи таърих ва ҳуқуқ

Аз рӯзҳои аввали расидан ба Истиқлолияти давлатӣ Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ба инкишофи соҳаи маориф диққати хосса медиҳад. Аз ин рӯ, яке аз қонуниҳои аввалини қабулкардаи Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи маориф" (1993) буд. Ин аст, ки Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон 22.12.2005 дар суҳанрони худ дар машварати умумиҷумҳуриявӣ бо қарордонии соҳаи маориф чунин изҳор доштанд: "Муносибати ҷиддӣ ба соҳаи маориф дар сатҳи сиёсати давлатӣ ба миён гузоштан ва ҳалли мушкилоти ҷойдошта аҳамияти бузургро сиёсӣ, иқтисодӣ, иҷтимоӣ ва маърифатиро фарҳангӣ дорад." ("Омузгор", 1 январи соли 2006)

Аз ин лиҳоз, омӯхтан ва тадқиқ намудани таърихи маорифи халқи Тоҷикистон, таҷрибаи таърихи ташаккули он, аз ҷумла, солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ дар соҳаи виллояти Кӯлоб барои наслҳои ҳозира ва оянда аҳамияти сиёсӣ, иҷтимоӣ ва иқтисодӣ дорад.

Дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ ягонагии фронт ва ақибгоҳ дар галабаи Иттиҳоди Шӯравӣ бар Германия гитлерӣ омили ҳалқунанда буд. Саҳми худро дар ин галабаи бузург на танҳо коргарон, колхозчиён, духтурон, олимон гузоштанд, инчунин системаи маорифи халқи Шӯравӣ, аз ҷумла, маорифчиёни виллояти Кӯлоб низ нақши бағоят калон бозид.

Дар соли хониши 1940-1941 бобати ташкил намудани мактабҳои ибтидоӣ ва миёнаи нопурра, виллояти Кӯлоб ба муваффақиятҳои барҷаста ноил гардида буд. Аллакай дар 13 ноҳияи виллоят 355 мактаби ибтидоӣ, 152 мактаби ҳафтсола ва 2 мактаби миёна ташкил ёфта буд. Дар байни ноҳияҳои виллоят, ноҳияи Ховалинг аз ҷиҳати шумораи мактабҳои ҷойи аввалро ишғол мекард. Дар ин ноҳия 77 мактаби ибтидоӣ ва ҳафтсола ташкил ёфта буд, яъне як сол пеш аз ҷанг дар 520 мактаби виллояти Кӯлоб 2174 муаллимон ва 45828 хонандагон тахсил мекарданд. Муаллимону хонандагон тамоми солҳои ҷанг кӯшиш мекарданд, ки дар баробари таҳсил ба фронт ва хоҷагии халқ низ ёри амалӣ расонанд.

Аз рӯзҳои аввали ҷанг то тамомшавии он муаллимони виллоят ахборотчиёни фаъоли кумитаҳои ҷизбӣ муҳсуб меёфтанд. Барои ҳарчӣ бештар дар байни аҳолӣ тарғиб намудани қарорҳои ҷизб ва давлат ташкилотҳои иҷтимоӣ виллоят, пеш аз ҳама ба муаллимон ва талабагони синфҳои болоӣ таъя мекарданд.

Солҳои ҷанг 848 нафар муаллимони виллоят ба сифати ташвиқотчиёни мардум доимо кор мекунанд. Танҳо дар соли 1942 муаллимони ноҳияи Ховалинг дар байни колхозчиён дар бораи Ҷанги Бузурги Ватанӣ 600 маърузаю баромад карданд. Дар ноҳия 72 нуқтаи ташвиқотӣ ва ҷойҳои сурх кушода шуда буданд. Дар ин нуқтаҳои ташвиқотӣ 60 муаллим пайваستا кор мекарданд. Дар ноҳияи Шӯробод (ҳоло Ш.Шоҳин) муаллимони ҷамоатҳои Саричашма, Кодара ва Учқун дар корҳои ташвиқотӣ, оммавӣ сиёсӣ, дар клубҳои ташкилкардаи намоишҳои аёни дар виллоят пешсаф буданд. Дар ин кор муаллимони Бобокулов, Алиев О., Турсунов,

Мирмадов ва дигарон ба муваффақиятҳои беҳтарин ноил шуданд. (Назаршоев М.Н., Абдуллоев М.Х., "Развитие народного образования в Кулябской области", Известия А.Н. Тадж. ССР, №2 (108): 1982)

Муаллимон, хонандагон, тамоми коркунони системаи маорифи халқ аз рӯзҳои аввали ҷанг сар карда, фаъолона ба ҳаракати умумихалқӣ "ёрдам ба фронт" ҳамоҳў шуданд. Аз тарафи муаллимон ва хонандагон ин ёрдам ҳаматарафа ва пурмаҳсул буд. Ба гайр аз ҷамъ кардани пул ва ҷишу чора онҳо боз дар кишти кор ва ҷамъоварии ҳосил, харидани заёми давлатӣ, ёри ба падару модар ва хешовандони ҷанговарони фронт рафта ва дигар қорҳои давлатӣ фаъолона ширкат меварзиданд.

Дар баробари он, ки талабагон ва муаллимон дар хоҷагии кишлоқ кор карда, ҳиссаи меҳнати худро ба фронт мебахшиданд, боз онҳо дар қитъаи замини наздимақтабӣ низ қорҳои зиёдеро ба ҷо меоварданд. Онҳо дар қитъаи замини наздимақтабӣ гандум, ҷав, наск, нах, картошка, пиёз ва гайра парвариш мекарданд. Дар соли хониши 1941-1942 300 мактабҳои виллоят қитъаи замини наздимақтабӣ доштанд, ки 611,16 гектар заминро дар бар мегирифт. (Султонов Ш., Интелгенсияи Тоҷикистони Советӣ, Душанбе, 1970. С. 9)

Соли хониши 1943-1944 қитъаи замини наздимақтабӣ, ки дар онҳо фақат галладона кошта мешуд, 547,70 гектарро ташкил мекард. Ҷамон сол дар 44,32 гектар замин картошка, пиёз, сабзӣ ва дигар намудҳои сабзавот кошта шуда буд (Бойғонии давлатии виллояти Хатлон дар минтақаи Кӯлоб, Ф 7, р-8, п-29, варақаҳои 97)

Ҳосиле, ки аз қитъаи замини наздимақтабӣ ҷамъ оварда мешуд, барои таъмири мактабҳои харидани маводҳои лозимӣ барои дарсхони хонандагон ва барои дастрасии маводҳои хӯрокаи кӯдакони бепарастор хароҷот карда мешуд. Соли хониши 1942-1943 фақат дар ноҳияи Қизилмазор (н. Темурмалик) дар қитъаи замини наздимақтабӣ 112 сентр гандум ҷамъ оварда шуда буд. Дар ноҳияи Ховалинг як қисми мактабҳои фермаи майдаи мурғпарварӣ доштанд. (Абдуллоев М.Х., "Аз таърихи мактабҳои маълумоти умумӣ дар Тоҷикистони Шӯравӣ, Душанбе-2013, 200 с.)

Он солҳо қитъаи замини наздимақтабӣ яке аз пояҳои моддии мактабҳо ба шумор рафта, қор дар онҳо бо тарбияи меҳнатии хонандагон пайваस्त карда мешуд.

Ба ҳар қадам чорабиниҳои ҳизбиву давлатӣ муаллимон ва хонандагони виллоят дар солҳои ҷанг бо меҳнати софидлона ва фаъолияти баланди ватандӯстона ҷавоб мегардонданд. Дар соли таҳсили 1942-1943 муаллимони виллоят барои сохтмони калоннаи танки ба номи "Муаллими Тоҷикистон" зиёда аз 400 ҳазор пули нақд дода, заёми давлатӣ хариданд. Фақат як мактаби миёна ба номи Чкалови шаҳри Кӯлоб ба фронт 24 ҳазор сум кӯмак расонд ва барои ин қорҳои ватандӯстонашон аз И.В.Сталин ба номи коллективи муаллимон ва талабагони мактаб номи табриқӣ омад (Абдуллоев М.Х., "Аз таърихи мактабҳои маълумоти умумӣ дар Тоҷикистони Шӯравӣ, Душанбе-2013, 200 с.)

Муаллимон ва хонандагони виллоят қарорҳои давлатро дар бораи баровардани заёми дуҷуми ҳарбии давлатӣ маъқул доништа, барои дар байни меҳнаткашон тарғиб намудани ин заём фаъолияти баланди сиёсӣ нишон доданд. Ақсари муаллимони виллоят ба ин заём ба маблағи 1,5-2 музди моҳонаи худ обуна шуданд. Баъзе директорони мактабҳо ва коркунони шӯъбаҳои маорифи ноҳияҳо ба маблағи то 10 ҳазор сум ба ин заём обуна шуданд.

Хонандагон таҳти роҳбарии муалли-

мони худ ба оилаҳои аскарони ба фронт рафта, ба падару модарони онҳо ёри амалӣ мерасонанд, хонаҳояшонро таъмир намуда, барои зимистонгузаронишон ҳезум тайёр мекарданд. Хонандагони виллоят сару либос, ҷуроб, китобу дафтар ва дигар чизҳои лозимӣ гирд оварда, ба талабагони аз виллоятҳои ишғолкардаи фашистон кӯчонида шуда мефиристоданд.

Дар қорҳои ёри ба фронт ва хониши хубаъло, махсусан комсомолони мактабҳои виллоят фаъолияти намунавӣ нишон меоданд. Онҳо на фақат ба ташкилотҳои пионерӣ роҳбарӣ мекарданд, балки тамоми хонандагонро ба қорҳои хоҷагӣ сиёсӣ ҷалб мекарданд.

Солҳои ҷанг дар 64 мактаби виллоят ташкилотҳои комсомолӣ амал мекарданд, ки дар онҳо 809 аъзо буд. Комсомолон яке аз ёрдамчиёни беҳтарини муаллимон дар қорҳои ба мактабҳо ҷалб намудани кӯдакон, тартиб додани рӯйхати онҳо ба шумор меомаданд.

Ташкилотҳои комсомолӣ назди мактаби миёнаи нопурра ба номи Пушкини ноҳияи Қизилмазор тамоми кӯдакони синну солашон расидаро ба мактаб ҷалб намуда, кӯшиш ба харҷ меоданд, ки ягон хонанда бесабаб аз таълим дар мактаб дур наонад. Онҳо ба ташкилотҳои пионерии худ роҳбарӣ карда, мунтазам газетаҳои деворӣ мебароварданд.

Солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ дар мактабҳои виллоят 105 ташкилотҳои пионерӣ, 591 дастаи пионерӣ ва 173316 пионер буд. Ба онҳо 173316 пионер буд. Давомати хонандагони мактабҳои виллоят 92,9%-ро ташкил дода, аз 43621 хонандагон 40536 нафарашон ба синфҳои болоӣ гузаронида шудаанд. Дар баъзе ноҳияҳои виллоят натиҷаҳои боз ҳаҷм хубтар ба даст омада, давомот дар ноҳияи Кӯлоб 96%, Кангурту Қизилмазор 95%-ро ташкил мекард. Як қатор мактабҳои виллоят, аз қабили мактабҳои нопурраи миёнаи Чомбоғи ҷамоати Ховалинг (директор Мустафоев), мактаби кишлоқи Дараи Мири хамин ноҳия (директор Халимов Ориф), мактаби колхозии "Коммунист" ноҳияи Даштиҷум (директор Раҳмонов Сироч), мактаби ибтидоии ҷамоати "Ғалаба" ва ноҳияи Шӯробод (директор Ҷасанов) ва дигарон давомоти шоғирдонро ба 100% расониданд (Абдуллоев М.Х., "Аз таърихи мактабҳои маълумоти умумӣ дар Тоҷикистони Шӯравӣ, Душанбе, 2013, 200 с.)

Бояд гуфт, ки ҳатто дар солҳои душвортарини ҳаёти мамлакат дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ, Ҳукумати Шӯравӣ диққати худро аз қорҳои маорифи халқ заррае ҳам дур намекард. Таҳлили натиҷаҳои соли хониши 1941-1942 дар мактабҳои виллояти Кӯлоб нишон дод, ки муаллимони виллоят ба душвориҳои иҷтимоӣ иқтисодӣ нигоҳ накарда, дар қорҳои таълиму тарбияи насли наврас ба қорҳои калон ноил гардиданд. Донишазҳудкунии хонандагони виллоят дар соли 1940-1941 нисбат ба соли хониши 1939-1940 хеле баланд гардида, шумораи талабагоне, ки ду сол дар як синф таҳсил менамуданд 0,6 % кам шуда буд. (Назаршоев М.Н., Абдуллоев М.Х., "Развитие народного образования в Кулябской области", Известия А.Н. Тадж. ССР №2 (108): 1982)

Солҳои хониши 1941-1942 маорифи халқи виллояти Кӯлоб дар мусобиқаи ҷумҳуриявӣ байни мактабҳои барои дурустан ба роҳ мондани таълиму тарбияи хонандагон, барҳам додани бесаводии калонсолон яке аз ҷойҳои аввалинро ишғол ме-

кард. Ҷамон сол бо қарори Шӯрои комиссарони халқи ҷумҳурий ба маорифи халқи виллояти Кӯлоб Байрақи Сурхи Сайёри Шӯрои Комиссарони халқ ва Комитети Марказии Ҷизбӣ Коммунистии Тоҷикистон супорида шуд.

Дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ маорифчиёни виллоят ба душвориҳои иқтисодӣ нигоҳ накарда, дар қорҳои таълиму тарбияи насли наврас рӯ ба пешрафтӣ овард.

Дар соли хониши 1944-1945 дар виллоят 574 мактаб, аз он ҷумла, 380 мактаби ибтидоӣ, 188 мактаби миёнаи нопурра ва 6 мактаби миёна амал мекарданд. Он солҳо мебоист 46288 нафар кӯдакони синну солаш ба мактаб мувофиқ таҳсил мекард.

Лекин бо сабаби нарасидани муаллимон, таълимгоҳҳо, махсусан дар ноҳияҳои кӯҳсор, қариб 6 ҳазор кӯдак аз таълим гирифтанд дар мактаб берун монда буд. Дар мактабҳои 39126 нафар кӯдакони таҳсил мекарданд. Ҷамон соли хониш дар мактабҳои виллоят муаллимон ба қорҳои таълиму тарбия машғул буд. Кам шудани шумораи муаллимони назар ба соли хониши 1940-1941 дар он аст, ки як қисми онҳо ба фронт даъват шуда буданд. Аз 1898 муаллимон 18 нафарашон маълумоти олии, 63 нафарашон маълумоти олии нопура, 710 нафар маълумоти миёна, 1088 нафар маълумоти миёнаи нопура ва 13 нафар маълумоти ибтидоӣ доштанд. Он солҳо қариб 500 нафар муаллимон дар виллоят намерасиданд.

Мактабҳои виллоят дар бобати таъмин кардани хонандагон бо китобҳои дарсӣ, дастрас намудани асбобу анҷомҳои хониш, дафтар, қалам ва гайра камбудии калон доштанд. Масалан, ҳамагӣ аз 100% , 10 %-и дафтарҳо ва 30%-и қаламҳо ба виллоят ворид мешуданд. Ба вучуди ин дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ дарс аз ҳудуди хонандагони виллоят ба 95% мерасид. Солҳои хониши 1943-1944 хонандагони 47 мактаби ибтидоӣ ва миёнаи нопурраи фаъоли таълимӣ 100 % аз худ карданд. Махсусан, мактабҳои ба номи "Чкалов"-и шаҳри Кӯлоб (директор Богомолов), ба номи "Сталин"-и ноҳияи Колхозобод (н. Восеъ, директор Амон Бобо), ба номи "Молотов"-и ноҳияи Кӯлоб (директор Умар Назаров) "Правда"-и ноҳияи Қизилмазор ва чанде дигарон намунаи ибрат буданд.

Қорҳои мактабҳо дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ анҷумани дуҷуми муаллимони ҷумҳурий, ки дар моҳи июли соли 1945 шуда гузашт, ҷамъбаст намуд. Дар маҷлиси ифтитоҳии анҷумани маърузаи Комиссарияти халқии маориф таҳти унвони "Вазъияти қорҳои маорифи халқ дар ҷумҳурий ва чораҳои беҳтар намудани он" шунида, муҳокима карда шуд.

Анҷумани дуҷуми муаллимони аълоҷи дар ҳаёти мадания ҶШС Тоҷикистон воқеаи калоне гардид. Анҷуман қайд намуд, ки муаллимон ва хонандагони Тоҷикистон ба ҳамаи имтиҳоноти ҷанг бошарафона тоқат карда, дар қорҳои умумии торумор намудани душмани манфуру ва галаба бар фашистони истилогар ба қадри имкон ҳиссаи худро гузоштанд.

Ҷамин тарих, муаллимони ҷумҳурий вазифаи муқаддаси худро дар назди Ватан сарбаландона иҷро карда, ҳамаи дониш ва маҳорати худро барои тарбия ва таълими насли наврас сарф намуданд. Ҳукумати ҷумҳурий дар солҳои душвори ҷанг ҳам кӯшиш менамуд, ки то андозае ҷавонони синни мактабӣ аз таълим берун наоманд. Бинобар ин, миқдори мактабҳои ҷумҳурий ва виллояти Кӯлоб кам нагардид. Агар дар соли таҳсили 1940-1941 дар ҷумҳурий 2628 адади мактабҳои фаъолият карда бошад, пас соли таҳсили 1945-1946 ин шумора ба 2881 мактаб расид (Ҷотамов Н., Тоҷикистон дар солҳои Ҷанги Бузурги Ватанӣ ва азнабарқароркунии баъдиҷангӣ (1941-1950). Душанбе 2010, саҳ. 38)

ДИЛБОХТАИ АДАБИЁТИ ҒАНИЮ БОСТОНИИ МАРДУМИ ТОҶИКУ ФОРС

Қаюм САНГОВ,
номзади илмҳои педагогӣ,
дотсенти кафедраи забони
тоҷикӣ бо методикаи таълим

**Дарево, ки бе мо бача рӯзгор,
Бирӯянд гулу бишкунд лозор.
Бачае тирӯ даймохӯ урдубихишт,
Бӯянд, ки мо хок бошӯмо хишт.**

Саъдии Шерозӣ

Камина бо Саидҷаъфаров Шоҳвали аввалҳои моҳи октябри соли 1969 шиносӣ пайдо карда будам. Он рӯзҳо баъди супоридани имтиҳонҳои дохилшавӣ ба шуъбаи рӯзонаи аспирантураи назди кафедраи забони тоҷикии Институти давлатии педагогии Душанбе ба номи Т.Г.Шевченко (ҳоло ДДОТ ба номи С.Айнӣ) бо ҳамроҳии Саидҷаъфаров Шоҳвали дар мошини сабукрав ба ш.Душанбе раҳсипор гардидам. Аҳли оила дар назди "Автовакзал"-и ш.Кӯлоб бо ман хайрухуш намуданд.

Ман дар роҳ бо Саидҷаъфаров Шоҳвали то ш. Душанбе дурудароз пурсупос ва чақ-чақ кардам. Аз суҳбати ӯ ба ман маълум гардид, ки номбурда ба наздикӣ шуъбаи рӯзонаи факултети забон ва адабиёти тоҷики ДДОТ ба номи С.Айнӣро хатм карда, ҳоло корманди ҷавони Институти забон ва адабиёти ба номи Рӯдакии АИ ҶТ мебошад. Ӯ дар ин вазифа аз соли 1969 то соли 1971 кор кард. Сипас, солҳои 1971-1974 курси пурраи шуъбаи рӯзонаи аспирантураи назди кафедраи адабиёти тоҷики ДДОТ ба номи С.Айнӣро гузашт. Вақте ки аспиранти соли якум буд, ман соли охири (3-юм) курси аспирантура мегузаштам. Дар ҳамин давра дӯстӣ ва ҳамкориҳои мо бо ҳам қавитар гардид.

Дар давраи таҳсил дар аспирантура ӯ зери роҳбарии доктори илмҳои филология, профессор Холиқ Мирзозода дар мавзӯи "Ҷаёт ва эҷодиёти Толиби Омулӣ" рисолаи номзадӣ менавишт.

Лаҳзаи ниҳоят ҷолиби диққат ва фаромӯшнашаванда ин аст, ки ҳар ду дар он вақт (моҳҳои апрел ва майи соли 1972) ба сафари хизматӣ (барои корҳои илмӣ) ба шаҳрҳои Москва ва Ленинград (Санкт Петербурги ҳозира) Россия рафтем. 18-рӯз дар шаҳри Москва, як ҳафтаи боқимондари дар шаҳри Санкт Петербург гузаронидем. Маҳз бо шарофати машғулшудан ба кори илмӣ ба мо ҷавонони одии хатлонӣ дидани ҷойҳои муҳим ва дилкаши таърихӣ ва фарҳангии Россия, аз ҷумла китобхонаи давлатии СССР ба номи В.И.Ленин, китобхонаи давлатии оммавии Ленинград ба номи Салтиков Щедрин, ВДНХ, Зиёрати мақбараи (мавзолейи) Ленин, эрмитажи Ленинград, мавзеи "Царское село" (Литсейе, ки он ҷо А. С. Пушкини ҷавон хонда буд) ва ғайра муяссар гардид. Ба гуфти Мавлоно Чоми:

**Тоҷи сари чумла ҳунарҳост илм,
Қуфлкушои ҳама дарҳост илм.**

Дар солҳои минбаъд дӯст ва ҳамкори азими мо аз соли 1974 сар карда, дар Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдаки то рӯзҳои вопасини ҳаёташ (5.01.2007) ба сифати муаллими калон, дотсент, мудири кафедраи адабиёти тоҷик содиқона кор карда буд. Дар ин давра дӯстӣ, ҳамкорӣ ва омадурафти аҳли байти мо ба авҷи аъло расид.

Саидҷаъфаров Шоҳвали ҳамчун шахси зиндадил, хушбӯ, ҳозирҷавоб, маърикаор, мушқилкушо, суҳбаторо ва ғайра дар ҳама ҷо машҳур гардида буд.

Ӯ дарам, боре баъди соҳиби писарчаи нав шуданам аз дотсент, раиси иттифоқи касабаи муаллимони до-

нишгоҳ Абдусаттор Абдулҷаъфаров пурсидам, ки барои писари навзодам ягон номи муносиб ёбад. Ӯ дуру дароз фикр кард, аммо ба ёдаш номе наомад. Ногоҳ ҳамкори мо Саидҷаъфаров Шоҳвали пайдо шуд ва пурсид, ки чӣ гап? Мо асли воқеаро баён кардем. Ӯ аз ман пурсид, ки номҳои писаронатро бо тартиб номбар кунед. Ман номбар кардам: Абдуқодир, Фаррух, Носир.

Ӯ гуфт:

- Инашро ном монед "Нозим". Абдусаттор Абдулҷаъфаров дар ҳайрат монда чунин гуфт: - Эҳ, ба Худо рост мегӯяд. Ҷамин тариқ, номи писари чоруми мо "Нозим" боқӣ монд.

Ӯ гуфт:

- Инашро ном монед "Нозим". Абдусаттор Абдулҷаъфаров дар ҳайрат монда чунин гуфт: - Эҳ, ба Худо рост мегӯяд.

Ҷамин тариқ, номи писари мо "Нозим" боқӣ монд.

Мисоли дигар. 28 сентябри соли 1998 дар донишгоҳи ҷашни 60-солагии зодрӯзи камини бо тантана қайд гардид. Дар толори №2-и донишгоҳи баъди суҳанҳои сарвари маърака-ректори онвақта муҳтарам академик Самариддин Каримов ва дигарон ҳамкори мо Саидҷаъфаров Шоҳвали дар ҳақиқи соҳибҷашн суханони неку писандида гуфт.

Нимаи дуими рӯз он маърака дар хонаам бо ташкили зиёфати муносиб ва савту суруд якҷанд соат давом кард. Бо пешниҳоди мудири кафедраи навбунёди "Методикаи забон ва адабиёти тоҷик", пири кор устод Қодир Рустамов сарвари ин маъракаи хотирмонро ба Саидҷаъфаров Шоҳвали супурд. Маъракаи мазкур хеле хуб ва бо таври намунавӣ гузашт. Он дар кассета сабт ёфтааст, ки барои ман ёдгори таърихӣ мебошад.

Дӯст ва ҳамкори мо Саидҷаъфаров Шоҳвали марди шӯх ва ширингуфторе

буданд, ки гуфтаҳои ӯ диққати ҳамаҳо ба худ ҷалб менамуд ва сомёноро ба ханда меовард. Ӯ ҳангоми суҳбат калимаҳои "классикӣ", аз ҷумла вожаҳои арабии дар асоси ҷамъбандии шикастаи арабӣ ("ҷамъи мукассар") сохта шударо, аз қабилҳои "наоиҷ", "вазоиф", "муваззаф", "уфтодан" (ба маънои "афтандан") мушикофона кор мефармуд, ки пиру барно аз он завқ мебуданд ва ба ваҷд меомаданд.

Ба қалами Саидҷаъфаров Шоҳвали беш аз 100 мақолаи илмӣ тадқиқотӣ ва ташвиқотӣ тарғиботӣ мансуб аст, ки дар рӯзномаю маҷаллаҳо ва фишурдаҳои гуногун рӯи ҷопро дидаанд. Яке аз рисолаҳои машҳури ӯ "Ғафӣ қуллаҳо" (1.05.1993) ном дошта, дар он эҷодиёти Шоири халқии Тоҷикистон Ҷаъназар Ғоиб мавриди таҳлилу тадқиқ қарор гирифтааст. Камини ба ин асар дар вақташ дар рӯзномаи "Ҷақиқати Кӯлоб" (1.05.1994, №2) тақризи хонданбобе навишта будам. Ӯ узви Иттифоқи навишандагон Тоҷикистон (аз соли 1999) ба шумор мерафт.

Ҷамкори азиз ва меҳрбони мо нагоҳон, аз сактаи дил ин ҷаҳонро падруд гуфт. Охири рӯзи ҳаёти фоҷиавии Саидҷаъфаров Шоҳвалиро собиқ шогирди мо донишҷӯ Наботов Рустам нағз дар хотир дорад. Ҷамкори мо роҳрон бо шогирдаш Наботов Рустам дар назди саҳни бинои маъмурияти онвақтаи донишгоҳи якҷанди шоҳбайтоҳи шоирони адабиёти классикӣ тоҷику форсро қироат намуд, ки дар байни онҳо шоҳбайти машҳури объекти тадқиқотиаш-Толиби Омулӣ низ буд, ки ба таври зайл аст.

Пироҳане аз тори вафо

**дӯхта будам,
Чун тоби қафои ту наовард,
кафан шуд.**

Ӯдат ба хайр, дӯст ва ҳамкори азизу кадрдони мо!

ҚУВВАҶОИ МУСАЛЛАҶ - СИПАРИ БОЪЪТИМОДИ ВАТАН

Раъзабалӣ АЗИМОВ,
саромӯзгори кафедраи тарбия
исмонӣ ва методикаи таълими он,
генерали мустаъфӣ

Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон дар қараёни ироаи Паёми ҳамасолаи худ ва маҷлиси олии Ҷумҳурии Тоҷикистон пайваста таъкид менамоянд, ки воқеаву таҳаввулот мухталифи ҷомеаи ҷаҳонӣ ҳар яки моро хушдор месозад, ки зиракии сиёсӣ, омодагии доимӣ, эҳсо-си баланди ватандӯстӣ ва ҳифзи тамоми арзишҳои истиқлолияти давлати кӯҳнаёдамро аз даст надиҳем.

Баъди пош хӯрдани Иттиҳоди

Шӯравӣ, сарфи назар аз он, ки кишварро вазъ печидани сиёсӣ ҳарбӣ ва муноқишаҳои дохилӣ фарогир буд, тоҷикони тозаистиклол ба таъсиси қувваҳои мусаллаҳӣ худ шуруъ намуд, вале барои бунёди ӯ заминаи моддиву техникаи вучуд надошт, яъне ташкил ва ба низом даровардан аз сифр шуруъ шуд.

18-уми декабри соли 1992 аз ҷониби Раиси Шӯрои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмомалӣ Раҳмон қарор "Дар бораи таъсиси қувваҳои мусаллаҳӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон" ба имзо расида, ки дар заминаи "Фронти халқӣ" ва қувваҳои, ки Ҳукумати конституциониро ҷонибдорӣ мекарданд, таъсис дода шуд. Ҷамин тариқ, 23-юми феврالی соли 1994 дар солгарди нахустини Артиши миллӣ, паради ҳарбӣ баргузор гардида, он рӯз расман санаи таъсисёбии қувваҳои мусаллаҳӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон эълон карда шуд.

Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯзҳои таъсисёбии се марҳаларо паси сар намуданд, ки давраи аввали бунёди артиш, бунёди навъҳои қувваҳои мусаллаҳ ба таҳмилу тақвият бахшидани омодагии ҷангии он аз он ҷумлаанд.

Айни ҳол, дар ҳайати Қувваҳои Мусаллаҳи кишварамон се навъи қувваҳои фаъолият доранд: қушунҳои хушигард, қушунҳои зудамал, қувваҳои ҳарбӣ-ҳавоӣ ва мудофияи зиддиҳавоӣ.

Илова бар ин, ислоҳоти ҳарбӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳ ҳанӯз ҳам идома дорад.

То соли 1997 ҷузъу томҳои навтаъсиси Артиши миллӣ мамлакат, бинобар вазъи печидани ҳарбӣ-сиёсӣ дар кишвар, барои барқарор намудани соҳти конституционӣ, таъмин намудани сулҳу субот ва фароҳам овардани шароити мусоид барои ҳаёти осоиштаи мардум ба сангарҳои оташгир сафарбар мегардидаанд.

Соли 1999 аввалин машқҳои ҳарбии ҷузъу томҳои Қувваҳои Мусаллаҳ дар гарнизони Хатлон доир карда шуд.

Ба ҳамин тартиб аз ҳамон солҳо тибқи нақшаи ягонаи омодагии ҷангӣ дар Қувваҳои Мусаллаҳ, дар дохили кишвар дар ҳамаи гарнизонҳо, маҷмӯи машқҳои муштаракӣ зиддтеррористӣ, тамринҳои васъи амалиётӣ-тактиқӣ, машғулиятҳои омодагии сафарбарӣ, ҷамъомуди мудофияи ҳудудӣ бо ҷалби раисони виллоятҳои шаҳру ноҳияҳои мамлакат, ташкил карда гузаронида мешавад.

Иштироки бомуваффақияти қушунҳои мудофияи зиддиҳавоии кишвар дар доираи системаи мутаҳиди мудофияи зиддиҳавоии Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил таҳти унвони "Иттиҳоди ҷангӣ", дар доираи қувваҳои муштаракӣ зудамалӣ минтақавӣ Осиёи Марказӣ, қувваҳои воқуниҳи фаврии Созмони Аҳдномаи Амнияти Дастичамъӣ, Созмони ҳамкориҳои Шанхай ва чандин ма-

шқҳои муштаракӣ низомии дигар тасдиқи гуфтаҳои болост.

Умуман, дар давоми 27-соли фаъолият ва бурду бохт дар Қувваҳои Мусаллаҳ аз ҳисоби афсарону сарбозон ҳазорҳо мутахассисони соҳаҳои муҳталифи яроқу аслиҳа, аз қабилҳои нишонгир (снайпер) он парашутистон, минаҷӯён, тирандозон, нишонгир ронандагон техникаҳои вазнини зиреҳпӯши ҷангӣ, ҳавонавардонҳои ҳарбӣ ва дигар ихтисосҳо, ки барои Артиши миллӣ Тоҷикистон заруранд, омода гашта, дар комиссариатҳои ҳарбӣ ба ҳайси нерӯҳои эҳтиётӣ ба қайд гирифта шудаанд.

Аз соли 1996 то соли 2019 барои соҳтмони иншооти аҳамияти ҳарбидошта наздикии 160 млн. сомонӣ харҷ гардидааст.

Манзили истиқомати хизматчиёни ҳарбии Қувваҳои Мусаллаҳ ҳамеша мавриди таваҷҷуҳи сарфармондеҳи Қувваҳои Мусаллаҳи кишварамон генерали артиш муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон қарор дорад.

Умуман талаботи қонунҳои амалкунанда, амру фармонҳои ва иқдому ташаббусҳо, ки бо супориши Асосгузори сулҳу ваҳдати миллӣ-Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон дар назди ҳайатҳои роҳбариву фармондеҳӣ ба қуллӣ хизматчиёни ҳарбии саҳу зинаҳои гуногуни Артиши миллӣ сари вақт ва бо сарбаландӣ иҷро мегардад.

ОЁ МЕДОНЕД?

1. Дар Прага кӯчаҳои хеле танг дар байни хонаҳо бо паҳноии 70 см мавҷуданд, ки дар он гузаштани ду нафар душвор аст. Аз ин рӯ, дар ин ҷо чароғак насб шудааст.

2. Дар ИМА 1-уми апрел "Рӯзи аҳмақҳо", дар Шотландия "Рӯзи мусича", дар Фаронса "Рӯзи моҳӣ" ва дар Тоҷикистони азизамон бошад, "Рӯзи ханда"-ро чашн мегиранд.

3. Кутоҳтарин алфавит дар ҷаҳон алфавити забони туземӣ мебошад, ки дар ҷазираҳои Бугенвил воқеъ буда, аз 11 ҳарф иборат аст. Дар ҷойи дуом алфавити забони гавайӣ меистад, ки аз 12 ҳарф иборат аст!

4. Дар Швейтсария кӯдакон аз синни 4-солагӣ ба мактаб мераванд.

5. Дар Таиланд зеро по кардани пул манъ шудааст. Зеро дар он акси шоҳ тасвир ёфтааст ва ин беҳақиромӣ нисбат ба ӯ шумурда мешавад.

6. Тайпан аз ҳама захрноктарин нави мор дар рӯи Замин мебошад. Заҳри он барои куштани 100 одам кифоя аст. Ин нави мор дар ҳудуди Австралия ва Гвинеяи Нав зиндагонӣ мекунад.

7. Аз як ҷуби дарахти андозааш миёна беш аз 160 000 қалам тайёр карда мешавад.

8. Ба ҳисоби миёна одам 3 соли ҳаёти худро дар ҳоҷатхона мегузаронад.

9. Дар Шветсия барои қадди сағ ва дар Норвегия бошад, барои дарозии он андоз месупоранд.

10. Балхаш ягона кӯле мебошад, ки дар таркибаш ҳам оби ширин (дар қисмати ғарбияш) ва ҳам оби шӯр (дар қисмати шарқияш) дорад. Ин кӯл дар Қазоқистон ҷойгир аст. Ҷолибияташ дар он аст, ки ин обҳо ҳангоми ба ҳам расидан омезиш намеёбанд ва як ҳадде (хатте) байни онҳо пайдо мешавад.

11. Ҷав дар таркибаш аз одам дида, 2 маротиба бештар ген дорад.

12. Пасттарин ҳарорате, ки дар бадани одам ба қайд гирифта шудааст, 14,2° мебошад. Ҳарорати бадани одами солим одатан аз 35-36,6° кам ё зиёд намешавад.

13. Аз 44 президенти ИМА 8 нафарашон Донишгоҳи Ҳарвардро хатм намудаанд.

14. Соли 1935 дар Иттиҳоди Шӯравӣ қонуне қабул гардид, ки тибқи он нисбат ба шахсон аз сарҳад фироркунанда ҳукми қатл татбиқ мегардид.

15. Соли 1956 дар заминҷунбие, ки дар Афғонистон ба вуқӯъ омад, зиёда аз 400 нафар ба ҳалокат расиданд.

16. Соли 1994 Президенти Қазоқистон Нурсултон Назарбоев эълон кард, ки пойтахти ин кишвар аз Алма-Ато ба Акмолу (Селиноград) кӯчонида шавад.

17. Колибри яке аз парандаҳои хурдтарини дунё мебошад. Дарозии то 5,7 см ва вазнаш 1,6 г-ро ташкил мекунад.

18. Ватани Чупа-Чулс Испания мебошад. Ин ширинро бори аввал Энрике Бернат соли 1958 тайёр намудааст.

19. Тарҳи парчами Амрико писарбачаи мактабхон, ки 14 сол дошт, тасвир намудааст. Зимнан барои ин тасвир ӯ баҳои 4 гирифта буд. Ҳоло бошад, ин парчами як кишвари муқтадир аст.

20. Донаи бамбук 4 сол зеро хок менамояд ва рушдаш дида намешавад. Аммо дар соли панҷум беш аз 25 метр қад мекашад. Каме сабур бошед, муваффақият осон даст намедихад.

21. Дар Туркия асрҳои 16-17-ум ба касе, ки қаҳва менӯшид ва ё мефурӯхт, ҷазо дода мешуд.

22. Дар ҳудуди Канада аз кайҳон нақши метеорите ба назар мерасад, ки 120 миллион сол пеш афтадааст.

23. Лептотсефал яке аз навиҳои ғайриодии моҳӣ аст. Бадани онҳо беранг буда, дар таркиби хунашон эритроцит мавҷуд нест.

24. Дар ҳар дақиқа дар шабакаи ҳафтҷӯйи Гугл 3 миллион ҳафтҷӯйи анҷомёбӣ аст.

25. Ба ҳисоби миёна 80% ҳолатҳои тезтар сафед шудани мӯй дар афроди хушманд ба назар мерасад. Ҳамчунин ин ҳолат миёни онҳое, ки зиёд аз майнаи сарашон истифода мекунад, низ ба назар мерасад.

26. Туркия солона 2 миллиард доллар аз саёҳати мазори Мавлонои Румӣ - шоири бузурги порсигӯ даромад ба даст меорад.

Фароҳамории Шаҳзод ОРИФӢ, донишҷӯ

ДАЛЕЛҲОИ АҶОИБ

ҳем Белл ягон маротиба ба модар ва зани худ занг назадааст, чунки онҳо кар буданд.

-Патрики Муқаддас, сарпарастии ирландӣ, худ ирландӣ набуд.

-Леонардо да Винчи соати зангӯладоре (будильник) ихтироъ намуд, ки пои одамро мемолид.

-Наполеон аз гурба метарсид.

-Бинӣ дар тамоми умри одам инкишоф меёбад.

-Юнониҳои қадим чунин ақида доштанд, ки бачаҳо дар тарафи ростии шикам, духтарҳо бошанд - дар тарафи чап инкишоф меёбанд.

-Риши малла нисбат ба сиёҳ тезтар мерӯяд.

-Дар асри XV чунин меҳисобиданд, ки ранги сурх хусусияти табобатиро дорад. Беморҳо либоси сурх мепӯшиданд, дар атрофи худ чизҳои рангаш сурхро мегузоштанд.

-Вақте шумо сурх мешавед, меъдаатон ҳам сурх мешавад.

-80 фоизи гармии бадани одам аз сар баромада меравад.

-Мушакҳои одам нисбат ба мушакҳои кирмак камтар аст.

-Аксарияти одамон баъди 60 солагӣ 50 фоизи ҳисси таъмиро гум мекунанд.

-Дандон - ягона узви инсон аст, ки қобиляти худбарқароршавандаро дорад.

-Мағзи сар 80 фоиз аз об иборат аст.

-Дар бадани як одам он миқдор организи ми зинда сокин аст, ки аз миқдори тамоми одамони рӯи замин зиёдтар аст.

-Як мӯй то 3 кватра тоб меорад.

-Дандонҳои тӯқумшуллуқ дар забонаш ҷойгир аст.

-Кирми аз ҳама дарозтарин - линеуси дарозтарин то 15 метр дарозӣ дошта, дар соҳилҳои аврупоии Атлантика умр ба сар мебарад.

-Забони кити кабуд то 4 тонна вазн дорад. Баробари як фили калон!

-Китҳо метавонанд ду соат нафас нақашанд.

-Каждум метавонад ду сол ҳеҷ чиз нахӯрад, кана бошад - 10 сол!

-Гург он қадар даррандае нест, ки мо гумон мекунем. Он метавонад бо истеъмоли қурбӯққа, ҳашарот, ҳосили майдонҳои киштзор ва ҳатто решаҳои дарахт қаноат кунад.

-Дар Бразилия шапалакҳои ҳастанд, ки бӯии пурқуввате мебароранд, аз ин рӯ онҳо дар хона нигоҳ медоранд, то ин ки ҳаворо хуш гардонад.

-Заррофа ҳангоми аз дарранда гурихтан то 50 км/с медавад.

-Яке аз ҳашароти қадимтарини сайёраи мо пашаи муқаррарӣ ба шумор меравад, ки мувофиқи баҳои олимони сину соли боқимондаи устухони ёфтшудаи он миллионҳо солро ташкил медиҳад.

Манбаъ: <https://ganjina.tj.wordpress.com>

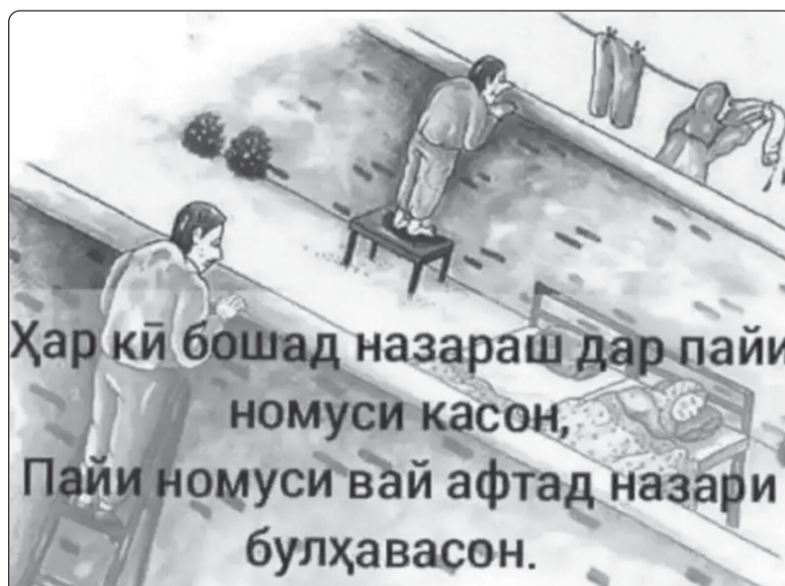
Количество миллиардеров в разных странах в 2020

@maglcmarketing

🇺🇸 1. США	585
🇨🇳 2. Китай	373
🇩🇪 3. Германия	123
🇮🇳 4. Индия	119
🇷🇺 5. Россия	101
🇭🇰 6. Гонконг	64
🇬🇧 7. Британия	54
🇨🇦 8. Канада	46
🇰🇷 9. Южная Корея	44
🇮🇹 10. Италия	43

АКСҲОИ ГҶӢ

Ҳар кӣ бошад назараш дар пайи номуси касон,
Пайи номуси вай афтад назари булҳавасон.

ГОЛИБИ КРОССВОРД МУАЙЯН ШУД!

Ба кроссворди шумораи гузашта 9 нафар хонанда ҷавоб пешниҳод кардааст, ки аз ин шумора танҳо 1 нафар кроссвордро бо ҷавобҳои бештар пешниҳод кардааст: Давлатова Қаламнисо (04.09.2020, соати 09:30, 7 хато), Каримзода Фотима (04.09.2020, соати 09:50, 3 хато), Ганҷинаи Сайализода (04.09.2020, соати 10:00, 6 хато), Нуридинов Раҳмоналӣ (04.09.2020, соати

10:44, 6 хато), Хидиров Фарҳод (04.09.2020, соати 12:00, 6 хато), Тошматов Хисрав (04.09.2020, соати 13:00, 5 хато), Боймуродова М. (04.09.2020, соати 14:13, 2 хато), Тошматов Умарҷон (04.09.2020, соати 14:32, 3 хато), Суфиев Хайриддин (04.09.2020, соати 16:00, 3 хато)

Аз ин рӯ, мо ба хонандагон, ки ба идора ҷавобҳои худро ирсол карданд, сипос мегуем, аммо голиб танҳо нафаре мешавад, ки

пеш аз дигарон ҷавобҳои худро дуруст пешниҳод кунад. Дар ин шумора голиб Боймуродова М. мебошад, зеро ҷавобҳои худро дуруст пешниҳод кардааст.

Хонандае, ки ҷавобҳои худро аз назар гузаронидан мехоҳад, мекунад ба идораи рӯзнома ташириф биварад.

Мӯҳлати қабули ҷавобҳои кроссворди мазкур аз 22.09.2020 то 28.09.2020 муайян шудааст.

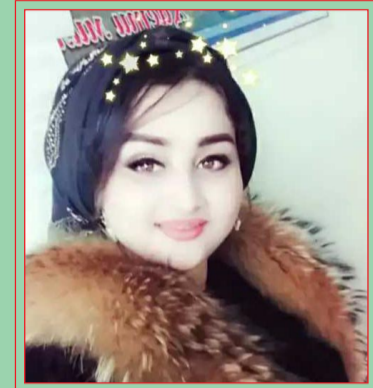
Муродиф	Тухматгар							Тадбиркунанда								Мактаби олии мусиқӣ
					Граф Монте...	Баҳои «хуб»	Балеринаи тоҷик Малика ...			Матог аз ресмони пахта						
						Хӯроки чорво	Зангии бадрашк аз фочаи Шекспир									
					Разм		Ин моҳ дар Чили зимистон аст									
						Қисми хона			Воқиф, бохабар							
... Мирзошо, овозхон	Гузариш аз оби ҷӯ, марз ва ғ	Канор, бағал	Шаҳр дар Қирғизистон	Ҳарфи арабӣ		Самбӯсаи баҳорӣ	Муқобили «ботил»	Асҳори Литва	Висол, вохӯрӣ						Махлуқи азими афсонавӣ	
		Операи Ч. Верди		Қадима, бостонӣ			Ансамбли секаса	Тамғаи моҳ, ки ба системаи тормозимеандозанд							Шаҳри саноатии Олмон	
Рохбари СССР И. В. ...	Рохбари СССР, ки зинди Сталин буд	Кишвар дар Африқо, марказаш Кампала				Шабкаи ТВ	Шароби ғарбӣ									
							Номӣ кӯтоҳи ТВ «Баҳористон»									
	Саҳигӣ	Забони мардуми Исроил	Номии русии вашак, намуни ҳайвон			Навъи матогии сафед	Шакли кӯтоҳи номии Виктор								...-ю тороч	
						«КГБ»-и Русия	Сими шашликпазӣ								Зоишгоҳ	
	Аз оҳан сохташуда	Ҳаммаҷиҳои «даста», «команда»	Қалъаи қаҳрамон дар Белорусия			Он дунё, ҷаҳони дигар	Шоҳоби Ока									
						Аз даҳон поёнтар										
Ноҳия дар шимоли в. Суғд	Давлат, ҳамсарҳади Фаронса	Хушбахт	Дарахти булут (русӣ)	Аз гардан поён	Асилзодии испанӣ		Сафо, тозагӣ									
						Ибодатгоҳи Зардушт	Ме-росхӯр									
						Жан.... актёри фаронсавӣ	Гийҳи кӯҳии баҳори хӯрдани									
						Номии пешинаи ш. Турсунзода										
						Қаҳрамони филми "Бандии Қафқоз"	Қабр									
Раҳнамоӣ, ҳидоят, дастур						Пайғамбар										

ДИҚҚАТ!

ХОНАНДАЕ, КИ ПЕШ АЗ ҲАМА КРОССВОРДРО БЕҲАТО ПУР КАРДА, БА ИДОРАИ РЪЗНОМА ПЕШНИҲОД МЕКУНАД, БО МУКОФОТИ ПУЛӢ ДАР ҲАҶМИ 100 СОМОНӢ ҚАДРДОНӢ КАРДА МЕШАВАД.

Мо - тамоми аҳли ҷомеаи кишвар бояд сарчамъона ва бо ҳисси баланди ватандӯстиву ватанпарварӣ барои таъмини зиндагии шоистаи ҳар як оилаи Тоҷикистони азизамон заҳмат кашем.

ПАЙҶОМ

Рӯзи 27-уми августи соли 2020 саромӯзгори кафедраи таърихи халқи тоҷики Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Холмуродова Меҳрафрӯз Буриевна дар мавзӯи "Таърихи раванди оштии миллии тоҷикон (1991-2001)" аз рӯи ихтисоси 6D020300 - таърих зери роҳбарии доктори илмҳои таърих, профессори донишгоҳ Абдуллоев Маҳмуд Холович рисолаи илмиашро бомуваффақият ҷимоя намуданд.

XXXX

Рӯзи 17-уми сентябри соли 2020 ассистенти кафедраи адабиёти тоҷик ва журналистикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Исмоилова Фарзона Қаюмовна рисолаи номзадиашро дар мавзӯи "Матбуот дар ҷангҳои иттилоотӣ (дар мисоли ҷаводиси Миср, солҳои 2011-2013)" аз рӯи ихтисоси 10.01.10 - Рӯзноманигорӣ зери роҳбарии доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи журналистикаи байналхалқии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон Муқимов Муҳаммадӣ Аминович бомуваффақият ҷимоя намуданд.

XXXX

Рӯзи 17-уми сентябри соли 2020 ассистенти кафедраи адабиёти тоҷик ва журналистикаи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Одинаева Марҳабо Ҳакимовна рисолаи илмиашро дар мавзӯи "Инъикоси адабиёти бадеӣ ва нақди адабӣ дар маҷаллаҳои махсусгардонидашудаи Тоҷикистон" барои дарёфти дараҷаи илми доктори фалсафа (PhD), доктор аз рӯи ихтисоси 6D 050400 - Рӯзноманигорӣ зери роҳбарии доктори илмҳои филологӣ, профессори кафедраи журналистикаи ватанӣ ва байналхалқии Муассисаи таълими байнидавлатии таҳсилоти олии Донишгоҳи славянии Россия ва Тоҷикистон Нуралиев Абдусаттор Нуралиевич (Рӯҳшон шод бод!), бомуваффақият ҷимоя намуданд.

Раёсати донишгоҳ ин комёбии илмиро ба муҳаққиқон ва роҳбарони илмиашон сидқан табрик намуда, дар қорҳои минбаъдаш бурдбориро таманно дорад.

КОРОНАВИРУС ЧӢ ГУНА СИРОЯТ МЕКУНАД ВА КИРО ШИФОӢФТА МЕӢСОбАНД?

Вазорати тандурустии Итолиё тавсияномаеро барои пешгирии аз густариши कोरोनाвирус ё бемории КОВИД-19 нашр карда ва аз чумла посухи онро ҳам гуфтааст, ки чӣ қасеро комилан шифоёфта аз ин беморӣ шумурдан мумкин аст.

Коронавирус чӣ гуна сироят мекунад ва "тамоси наздик бо бемор" гуфта чиро дар назар доранд?

Коронавирус чӣ гуна аз инсон ба инсон сироят мекунад?

Коронавируси нав, вируси роҳҳои нафас аст, ки асосан ба сабаби тамоси наздик бо фарди бемор сироят мекунад. Роҳҳои асосии сироят инҳоянд:

Оби даҳон, сурфа ва атсаи фарди бемор, Тамоси мустақим бо фарди бемор
Даст задан ба даҳон, бинӣ, чашм, агар дасти шумо баъди тамос бо бемор, ё ашёи олуида ба вирус ношуста бошад.

Вирус аҳёнан метавонад, аз олуидагӣ ба саргини бемор сироят кунад.

Барои ҳамин муҳим аст, ки фарди бемор меъёрҳои беҳдошти роият кунад, аз чумла вақти сурфаву атса задан, даҳону бинии худро бо дастмол ва агар надохта бошад, бо остин пушонанд.

2. Қадом амале тамоси наздик бо фарди бемор ба ҳисоб меравад?

Маркази Аврупони Пешгирии ва Назорат бар Бемориҳои тамоси наздикро чунин маънидода кардааст:

- истодан дар рӯ ба рӯи фарди сироятшуда дар масофаи камтар аз 2 метр ва то 15 дақиқа;
- ҳамроҳ будан бо фарди сироятшуда дар муҳити баста, ба мисли утқи қорӣ дар масофаи камтар аз 2 метр ва ҳадди аққал 15 дақиқа;
- зиндагӣ бо инсонии гирифтӣ дар як хона;
- тамоси мустақим бо фарди гирифтӣ, масалан даст фишурдан, салом кардан;
- тамос бо ашё, ки фарди гирифтӣ олуида кардааст, масалан даст задан ба дастмол, ё сачоқи ӯ.

3. Коронавирус дар рӯи ашё чӣ қадар зинда менамояд?

Бар асоси иттилооти ҳанӯз ноқимил, вирус мумкин аст, то чанд соат фаъол бимонад. Истифодаи маҳлулҳои соддаи безарарсозӣ вирусро мекушад, ё қудрати сирояти онро аз байн мебарад. Мисли маҳлулҳои, ки дар таркибашон 75 дарсад алкоҳол (спирти этанол) ё 0.5 дарсад хлордоранд.

Дар ёд доред, ки ашёи зарурии худ ба мисли телефонро пайваста бо дастмол, ё матои намнок аз маҳлулҳои безараргардонӣ пок кунед, ба шарте ки тавлиқкунандаи ашё тавсияи дигаре надо-

да бошад.

4. Оё вирус метавонад аз фарди сироятшуда, ки аломатҳои бемориро надорад, ба каси дигар бигзарад?

Бар асоси гуфтаҳои Созмони Ҷаҳонии Тандурустӣ, вирус аксаран аз афроде, ки аломатҳои бемориро доранд, ба дигарон сироят мекунад. Айни замон гуфта шудааст, ки аҳёнан афроде, ки дар марҳилаи аввали беморӣ ҳастанд, онҳое, ки аломатҳои бемориро надоранд ва ё аломатҳои сабуке доранд, метавонанд, ба дигарон сироят кунанд.

5. Кӣ инсонии комилан шифоёфта аз беморӣ ба ҳисоб меравад?

Инсонро шифоёфта меҳисобанд, ки аз луоби бинии ӯ ду дафъа ва 24 соат баъд аз озмоиши аввали маҳз барои коронавируси озмоиш мегиранд ва дар он оби бинӣ аз вирус нишоне нест.

6. Оё коронавируси нав аз гизо ҳам мегузарад? Маъмулан бемориҳои роҳҳои нафас аз гизо сироят намекунад. Айни замон хӯрок ҳам бояд бо назардошти тамоси меъёрҳои беҳдошти пухтаву хӯрда шавад. Пажӯҳишҳои барои беҳтар фаҳмидаи роҳҳои сирояти вирус идома доранд.

7. Оё поккорнии кӯчаҳо бо маводи безараркунанда зарур аст?

Ҳеҷ далеле вучуд надорад, ки нишон бидиҳад, кӯчаҳои роҳҳои сирояти вирус нақш доранд ва безараргардонии онҳо зарур аст. Усули поккорнии кӯчаҳо бо маҳлули собунҳои оддӣ ва дигар маводи шабех тавсия дода мешавад.

Манбаъ: <http://www.salute.gov.it>

ТАЪЗИЯНОМА

Маъмурият, ҳайати профессорону устодон, кормандон ва донишҷӯёни Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ нисбат ба даргузашти

ХОҲАРИ

доктори илмҳои химия, профессори физика, методикаи таълими он ва технологияи материалҳо Каримов Самариддин,

БАРОДАРИ

Иззатова Муҳаббат, доктори илмҳои педагогӣ, омӯзгори кафедраи таҳсилоти ибтидоӣ ва кори иҷтимоӣ ва ҶАМСАРИ

Фирдавси Холмуҳаммад, ассистенти кафедраи таҳлили математикӣ ва назарияи функцияҳо андӯхгин буда, ба аҳли оила ва ҳешовандону наздикони онҳо аз даргоҳи Худованд сабри чамил металабанд.

МУАССИС:
ДОНИШГОҲИ ДАВЛАТИИ КҮЛОБ
БА НОМИ АБӢАБДУЛЛОҲИ
РӢДАКӢ

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

МИРАЛИЗОДА АБДУСАЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор,
ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

КАРИМОВ САМАРИДДИН,
доктори илмҳои химия, профессор,
узви пайвастаи АМТ

ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО,
доктори илмҳои фалсафа, профессор

ЧУМӢАХОН АЛИМӢ,
доктори илмҳои филологӣ, профессор

ХОЛИҚЗОДА АЙНИДДИН,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

ХУДОЙДОДОВА ШАРОФАТ,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

ҒУЛОМОВ ИСЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

АБДУЛЛОЕВ МАҲМУД,
доктори илмҳои таърих, профессор

МИРЗОЕВ САЛИМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

ИЗЗАТУЛЛОЕВ КУГАН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

ЗАҒАР МИРЗОӢН,
ховаршинос, профессори фахрии
донишгоҳ

РАФИЕВ САҒАРХОН,
номзади илмҳои педагогӣ

НАЗАРОВ ҲОТАМ,
номзади илмҳои педагогӣ

САРМУҲАРРИР:

ҶАҲОНГИР РУСТАМШО,
номзади илмҳои филологӣ, дотсент

Андеша ва ақидаҳои нашршудаи шахсии муаллифон дар мақолоту гузоришҳои ақидаи расмӣ ҳайати эҷодии рӯзнома махсуб намешавад. Дурустии асноду далели мақолаҳо ба уқдаи муаллифон аст.

Рӯзнома дар ҚДДМ
"Мега-принт" ба таъриф расидааст.
Адади нашр 5000

Нашрия дар Вазорати фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон №030/
Р3-97, 30.08.2017 аз нав ба қайд
гирифта шудааст.

Маводҳо бо забонҳои тоҷикӣ, русӣ ва англисӣ нашр мешаванд.
Рӯзнома тарикӣ обуна дастрас мегардад.

НИШОНӢ:

735360. ш.Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj
Телефон: қорӣ: (83322) 3-31-15,
мобилӣ: 985-76-77-12; 981-00-02-19